

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
ПІДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ
ТА СТУДЕНТІВ**

Секція №1

**Тактика дій та бойове забезпечення підрозділів Національної
гвардії України**

([http:// nangu.edu.ua](http://nangu.edu.ua))

*21 березня 2017 року
м. Харків*

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – Т.в.о. першого заступника начальника Національної академії Національної гвардії України з навчально-методичної та наукової роботи полковник **Тробюк В.І.**

Відповідальний секретар оргкомітету:
науковий співробітник науково-організаційного відділу **Бондаренко О.В.**
(057-739-26-68, 4-68)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник факультету №1 полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету №2 полковник **Єманов В.В.**;
начальник факультету №3 полковник **Павлов С.П.**;
начальник факультету №4 полковник **Іщенко С.О.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом полковник **Драган Ю.А.**;
начальник відділу родів військ та служб полковник **Деркач О.В.**;
начальник науково-організаційного відділу підполковник **Морозов І.Є.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3,
Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний
відділ.

Телефон: 057-739-26-68, електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори

**Секція № 1. Тактика дій та бойове забезпечення підрозділів
Національної гвардії України**

Керівник секції – доцент кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного),
підполковник **Голубок Максим Геннадійович**

Секретар – викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного),
майор **Іванченко Артем Олегович**

Тематика секції

- проблемні питання тактики дій підрозділів Національної гвардії України;
- правові і організаційні аспекти організації служби з охорони громадського порядку;
- проблемні питання застосування Національної гвардії України при проведенні спеціальних операцій;
- науково-методичне забезпечення підготовки органів управління, частин, підрозділів Національної гвардії України до службово-бойового застосування;
- результати наукових досліджень щодо удосконалення форм і способів службово-бойової діяльності і будівництва Національної гвардії України;
- методологічні аспекти наукових досліджень з організації взаємодії органів управління і підрозділів Національної гвардії України з правоохоронними органами та іншими військовими формуваннями при виконанні службово-бойових завдань;
- актуальні проблеми бойового забезпечення підрозділів Національної гвардії України.

УДК 629.076:623.426

Іванченко А. О. Викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Репринцева М.О. Курсант 265 навчальної групи курсу №9 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Заєць І.О. Курсант 265 навчальної групи курсу №9 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

ОБГРУНТУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПОКАЗНИКА БОЄГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ.

Одним з найважливіших напрямків підвищення бойової готовності і мобільності військ є своєчасне і якісне рішення задач їхнього технічного оснащення. Достатня кількість і відповідна якість озброєння і військової техніки складають матеріальну базу високої бойової готовності військових формувань.

У зв'язку з різким підвищенням вартості озброєння і військової техніки через їхнє значне ускладнення, а також збільшенням матеріальних витрат на забезпечення бойової підготовки і бойових дій військ, необхідно оцінити сучасний рівень бойової готовності техніки до виконання завдань, та спрогнозувати майбутній рівень бойової готовності при проведенні заміни техніки. Необхідно запропонувати та обгрунтувати залежність для визначення рівня бойової готовності техніки до виконання завдань та визначити вплив на неї окремих властивостей.

Боєготовність військової техніки характеризується властивостями: боєздатністю, надійністю (в тому числі, величиною технічного ресурсу); наявністю підготовленого розрахунку, бойового комплекту, засобів транспортування і забезпечення; укомплектованістю запасними частинами і експлуатаційною документацією; часом приведення в повну боєздатність у будь-яких умовах обстановки.

Згідно з наведеним визначенням, розглянемо бойову готовність як складну подію (визначає ступінь підготовленості військової техніки до використання її за призначенням при виконанні бойових задач), що складається із кількох незалежних подій, які відтворені одночасно.

Кожна з розглянутих властивостей має свої показники – їх кількісні характеристики, а кожна подія – свою ймовірність.

З урахуванням розглянутих властивостей, пропонуємо в якості показника бойової готовності військової техніки використовувати комплексний показник боєготовності $K_{БГ}$, який обчислюється наступним чином:

*Підсумкова науково-практична конференція
курсантів, слухачів та студентів. 21 березня 2017 р., м. Харків*

$$K_{БГ} = K_{БЗ} \cdot K_{Г} \cdot K_{Оп} \cdot K_{Р} \cdot K_{Бк} \cdot K_{заб} \cdot K_{Ук}, \quad (1)$$

де $K_{БЗ}$ - коефіцієнт боєздатності;

$K_{Г}$ - коефіцієнт готовності;

$K_{Оп}$ - коефіцієнт оперативності;

$K_{Р}$ - коефіцієнт, який враховує наявність підготовленого розрахунку;

$K_{Бк}$ - коефіцієнт, який враховує наявність бойового комплекту;

$K_{заб}$ - коефіцієнт, який враховує наявність засобів забезпечення;

$K_{Ук}$ - коефіцієнт укомплектованості запасними частинами і експлуатаційною документацією.

Але необхідно враховувати той факт, що навіть при досить високому значенні множників залежності (1), наприклад, $K_{БЗ} = K_{Г} = K_{Оп} = K_{Р} = K_{Бк} = K_{заб} = K_{Ук} = 0,95$, показник боєготовності техніки $K_{БГ}$ військової частини (підрозділу) $K_{БГ} \approx 0,7$.

Таким чином, запропонована залежність дозволяє оцінити сучасний рівень бойової готовності військової техніки до виконання завдань. Залежність для оцінки рівня бойової готовності військової техніки до виконання завдань дозволяє визначити вплив на неї окремих властивостей техніки та намітити шляхи забезпечення високого рівня бойової готовності військової техніки на етапі розробки вимог до сучасних зразків військової техніки.

УДК. 351.862.4

Савін А.А., старший викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Молчанов А.А., курсант 225 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

НЕДОТОРКАННІСТЬ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ, КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ, ПРЕДСТАВНИЦТВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ І ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Організація та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України – є одним із найважливіших питань, щодо здійснення заходів, необхідних для забезпечення безпосереднього захисту осіб, що представляють дані представництва та установи, а також перелік питань щодо імунітету цих представництв. Одним із найважливіших дипломатичних імунітетів є,

безперечно, імунітет, який забезпечує недоторканність дипломатичного представництва. Відповідно до Віденської конвенції 1961 р. «приміщення представництва» — це будинок (або ж його частина), в якому розміщується представництво. Це стосується й резиденції глави представництва, незалежно від того, хто володіє правом власності на неї, а також земельної ділянки, що обслуговує цей будинок чи його частину. В поняття «земельна ділянка», згідно з Коментарем Комісії міжнародного права ООН, входять також сад і автостоянка, що належать представництву. Загалом цей дипломатичний Імунітет регламентується ст. 22 Конвенції. В ній роз'яснюється, що приміщення представництва є недоторканими. Власті держави перебування не можуть проникнути в ці приміщення інакше, як з дозволу глави представництва. Заборона вступати в приміщення представництва без дозволу його глави має абсолютний характер. Це правило не має ніяких винятків, і його потрібно дотримуватись навіть у випадку пожежі в дипломатичному представництві або захоплення останнього терористами.

Неприпустимість доступу місцевих властей в приміщення дипломатичного представництва без згоди його глави виключає тим самим можливість здійснення таких примусових заходів, як обшук, арешт, реквізиція, та виконавчих дій.

Забезпечуючи недоторканність приміщень дипломатичного представництва, держава перебування зобов'язана попереджувати дії місцевих властей, які можуть завдати шкоди, порушити спокій або принизити гідність дипломатичного представництва. Йдеться про попередження свідомих ворожих акцій з боку місцевих властей, їхні дії, які в тій чи іншій мірі зачіпають інтереси дипломатичного представництва, проте не направлені спеціально проти нього і є результатом звичайної функціональної діяльності (громадські роботи в безпосередній близькості від приміщень представництва, тимчасове відключення з технічних причин електроенергії, телефонного зв'язку тощо), не можуть розцінюватися як порушення недоторканності приміщень.

Ще одним аспектом поняття «недоторканність приміщень» є спеціальне зобов'язання держави перебування забезпечити захист дипломатичних представництв від посягань приватних осіб. Це зобов'язання включає в себе два компоненти: по-перше, організацію місцевими органами влади в разі необхідності фізичної охорони дипломатичного представництва та убезпечення їх від будь-яких нападів, вторгнень та інших посягань з боку приватних осіб і, по-друге, в разі здійснення посягань,— проведення розслідування та покарання винних, а також забезпечення компенсації заподіяної шкоди. Охорона приміщень дипломатичних представництв здійснюється державами перебування, як правило, завдяки використанню спеціальних поліцейських або військових підрозділів. Дану функцію виконує Національна гвардія України.

УДК 528.067.4

Олещенко А.І., старший викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України.

Орлова К.О., курсант 515 навчальної групи факультету № 3 Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Кравченко Я.В., курсант 515 навчальної групи факультету № 3 Національної академії Національної гвардії України, солдат.

**ОСОБЛИВОСТІ ОРІЄНТУВАННЯ НА МІСЦЕВОСТІ ПІД ЧАС
ВИВЕДЕННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ В ТИЛ ПРОТИВНИКА**

Орієнтування підрозділу або окремої групи військовослужбовців при виконанні бойового завдання має вирішальне значення. Не трудно уявити собі, що може бути при невмінні орієнтуватися на місцевості: група може опинитись в оточенні противника, потрапити в полон і не виконати поставленого бойового завдання. В сучасних умовах існують багато способів виходу в зазначений район: за топографічною картою або аерофотознімком; орієнтування і рух за компасом; з використанням приладів, які ґрунтуються на використанні гіроскопу(приладів наземної навігації); і нарешті у зв'язку з розвитком наукової думки, досягнень у освоєнні космосу, з'явилися супутникові навігаційні системи, а в зв'язку з цим з'явилося багато портативних навігаторів різних розмірів, вмонтованих в годинники, мобільні телефони тощо.

Але не зважаючи на появу технічних засобів навігації класичні засоби орієнтування за топографічною картою і без неї ще довго будуть використовуватися в військах і Національній гвардії України. Попробуємо це обґрунтувати. Мало чисельна група при виконанні бойового чи службово – бойового завдання може забезпечуватися портативними навігаторами але акумулятори на яких працює навігатор розряджаються а підзарядка не завжди можлива. Та і до того ж країни, які володіють супутниковими системами в бойових обставинах введуть ПНН – код і навігатори не будуть працювати. Група спеціального призначення може виконувати бойове завдання також на бойових розвідувальних машинах (БРДМ), яка устаткована наземною навігаційною апаратурою ТНА – 3, частіше ТНА – 4. Але БРДМ потребує бензину, а у тилу противника добувати бензин може бути проблематичним і це відволікає від виконання основного бойового завдання. Плюс до цього БРДМ може зазнати механічної поломки.

Група спеціального призначення, як правило доставляється в район виконання бойового завдання повітряним шляхом і в районі вона вимушена орієнтуватися тільки за топографічною картою, а безпосередньо в районі цілі аерофотознімком або компасом.

Підготовка даних для руху за азимутами виконується за картами великих масштабів і складається з вибору та вивчення маршруту руху, вибору

орієнтирів на шляху руху, визначення магнітних азимутів, вимірювання відстаней між орієнтирами та складання і оформлення схеми руху або таблиці.

Маршрут вибирають таким, щоб він забезпечував швидкий, а в бойовій обстановці й прихований вихід в район. При цьому вивчають вибраний маршрут і район виконання бойового завдання за картою або аерознімком так, щоб по пам'яті можна було б скласти план місцевості. Запам'ятовують положення значних місцевих предметів їх взаємне положення, за сторонами горизонту, їх назву: масиви лісу, шляхи сполучення і куди вони ведуть, річки, струмки і напрямки їх течії, складки рельєфу.

Орієнтирами можуть бути місцеві предмети, які добре можна впізнати на місцевості (споруди баштового типу, перехрестя доріг, просік, мости, геодезичні знаки, окремі дерева). Відстань між поворотними точками на маршруті руху не повинна перевищувати 1-2 км під час руху пішки вдень, а під час руху на машині і дотримання напрямку руху за гіронапівкомпасом – 6-10 км.

Дирекційні кути α напрямів маршруту руху на карті вимірюють транспортиром або артилерійським кругом і за ними обчислюють магнітні азимути за формулою $A_M = \alpha - (\pm\Pi)$, де Π поправку на пряму Π для даного аркуша карти.

Відстані між обраними орієнтирами вимірюють на карті циркулем за допомогою лінійного масштабу з точністю не менше 0,5 мм у масштабі карти і переводять їх в пари кроків за формулою $L_{ПК} = L_M / 1,5$ м.

Руху за магнітними азимутами полягає у дотриманні під час руху заданих магнітним азимутом напрямів на місцевості і відстаней.

Перед початком руху невеликих підрозділів (груп) назначають двох-трьох осіб, які визначають компасом за заданим магнітним азимутом A_M на місцевості напрямки і витримують його. Крім того, призначають двох-трьох осіб, які ведуть рахунок парами кроків.

У зв'язку з тим, що від одного орієнтира, як правило, іншого не видно, необхідно визначити компасом напрямки руху і обрати проміжний орієнтир, від якого вибрати наступний, і так, поки не буде пройдена відстань між основними орієнтирами.

Точність виходу до точок повороту маршруту дорівнює 1/10 відстані, пройденої від попередньої точки повороту.

Під час виконання бойового завдання на шляху руху за азимутами можуть зустрітися перешкоди, які легше обійти, ніж подолати.

Перший спосіб обходу перешкоди – якщо перешкода проглядається до кінця, на протилежному боці обирають орієнтир і визначають до нього відстань, як правило, окомірно. Після обходу перешкоди додають до пройденої відстані ширину перешкоди і продовжують рух.

Другий спосіб обходу перешкоди – у побудові компасом на місцевості правильних геометричних фігур – прямокутника, трикутника, паралелограма. Спосіб застосовується в умовах обмеженої видимості або на закритій місцевості, коли не проглядається протилежна сторона перешкоди.

УДК 355.4

Нестеренко О.О., викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Сазонтов Б.А. курсант 325 навчальної групи курс №5 факультету №2 (інженерно-технічного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ АБО РОЗРАХУНКУ НОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ БОЙОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ БОЙОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ВНОВ СТВОРЕНИХ АБО РЕОРГАНІЗОВАНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ

Влюбій справі визначеність теоретичних висновків та цінність практичних рекомендацій по вирішенню окремої конкретної проблеми знаходиться в прямій залежності від чіткого розуміння явищ і процесів, які по відношенню до даної проблеми носять більш загальний характер.

Характер бою та спосіб його ведення залежить перед усім від матеріальної основи – озброєння, бойової техніки, людей, що застосовують засоби озброєної боротьби. «Ніщо так не залежить від економічних умов, як армія» Ф.Енгельс. Озброєння, організаційна структура, тактика дій залежать від ступеня розвитку виробництва. Сучасний період розвитку воєнної справи характеризується швидким розвитком якісно нових засобів, з яких витікає формування нових способів боротьби (гібридна війна), принципіально відрізняючийся від тих, які застосовувались в попередні роки. Геній великих полководців залежав, в більшості, перед усім на спроможності пристосувати способи ведення бою до нових видів озброєння, що безумовно веде до зміни штатної структури, та можливості підрозділів.

Бойові можливості підрозділу, які характеризуються кількісно та якісною характеристикою, що вказують спроможність підрозділу виконувати певні бойові задачі за визначений термін часу в конкретних умовах обстановки залежать від багатьох факторів, а саме: кількості особового складу, ступінь їх бойової підготовки та морально-психологічної стійкості, наявності та технічного стану бойової техніки та озброєння, навченості та особистих якостей командирів, наявності боєприпасів та інших матеріальних засобів, тактики дій та можливостей противника, часу доби, пори року, погодних умов, тощо.

Методика розрахунку можливостей підрозділу в основному базується на використанні коефіцієнтів бойової ефективності та основних показників по враженню противника вогнем стрілецької зброї, що є математичним очікуванням враження цілей. У зв'язку з появою новітнього озброєння, нових можливостей по комбінації озброєння, що встановлюється на техніці, нових засобів ведення розвідки цілей, наведення зброї, нових зразків техніки, виникненням нових завдань, що приводить до зміни організаційно-штатної структури або формування підрозділу за іншим принципіальним методом, виникає необхідність уточнення або визначення нових коефіцієнтів бойової ефективності, крім того вдосконалення методики розрахунку бойових можливостей за рахунок введення більш конкретних або розширених критеріїв. Ця робота допоможе, спираючись на сучасний розвиток воєнної справи, більш виважено прийняти рішення, на залучення конкретного підрозділу, в конкретних умовах, та зменшити час на оцінювання можливостей підрозділу, та оцінку обстановки при прийнятті рішення в цілому.

УДК 351.742

Павіцький В.О., старший викладач кафедри тактики факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Петрушко П.В., курсант 214 навчальної групи факультету №1 (командно-штабний) Національної академії Національної гвардії України, ст.солдат.

**ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГ УКРАЇНИ ПРИ ВЕДЕННІ
КОНТРДИВЕРСІЙНИХ ДІЙ**

Одним з основних інструментів досягнення мети спеціальної операції (СО) щодо протидії диверсійно-розвідувальним підрозділам (групам) залишаються підрозділи спеціального призначення (ПСпр). Мета контрдиверсійних дій досягається виконанням низки задач військового характеру. До основних з них відносяться: ведення розвідки, охорона і оборона важливих державних і воєнних об'єктів, демонстрація сили і рішучих дій, боротьба з агентурою, знешкодження (локалізація) ДРГ, забезпечення громадської безпеки та інш. В залежності від обстановки яка складається, потрібно організувати і проводити розвідувально-пошукові заходи. Виконання розвідувально-пошукових заходів вимагають від створеного угруповання організації і проведення розвідувально-пошукових дій (РПД) в районі СО.

Визначенню і вирішенню проблем пов'язаних з організацією та веденням РПД у СО, був присвячений цілий перелік теоретичних та практичних

досліджень. Щодо службово-бойового застосування НГУ, то напрацювання відносно понятійного апарату, аналізу діяльності та складання класифікацій відображені в звітах про науково-дослідницькі роботи за спеціальними темами, які виконувались в останні роки за замовленням командувача внутрішніх військ МВС України, а також видання у вигляді наукових статей. Емпіричні методи дослідження проводились у формі польових досліджень, у форматі тактико-спеціальних навчань (ТСН).

Важливою особливістю проведення спеціальної операції направленою на протидію ДРГ є те, що створеним силам буде протистояти правопорушник, який може з'явитися і зникнути раптово в будь який час та набудь якій ділянці району ведення операції. Він буде постійно маневрувати, намагатиметься скласти хибне уявлення про свої наміри. В подібних умовах протидія, безпосередньо розвідка та пошук об'єктів ДРГ, повинна бути організована на основі своєчасного викриття їх намірів. Як показує досвід досліджень важлива роль відводиться РПД, які проводяться з метою визначення місця знаходження загонів (груп), бойового складу, наявності тайників (опорних пунктів), баз тимчасового перебування, таборів бойового злагодження та інших об'єктів їх діяльності. Потрібні необхідні визначення способів та прийомів ідентифікації представників протиправних сил та режимних заходів, які ними проводяться. Мати не тільки уявлення але розробити критерії розподілу сил та засобів, а також визначення раціональних способів їх застосування, раціональний склад розвідувально-пошукових груп та порядок їх взаємодії з іншими силами СО. Для проведення необхідних розрахунків за основу потрібно врахувати наступні можливості загонів спеціального призначення (ЗСПр):

1. тактичні можливості;
2. пошуковий потенціал;
3. оснащеність технічними засобами розвідки та зв'язку;
4. використання наявних інженерних засобів;
5. вогневі можливості;
6. психо – фізична готовність.

Оцінка реальних можливостей ЗСПр проводилась на основі реальних дій в районі виконання розвідувально – пошукових завдань (РПЗ). Тактичні можливості потрібно оцінювати з порядку розподілу складу розвідувально – пошукових груп (РПГ), визначення способу розвідки, побудови бойових порядків.

При розгляді питань взаємодії між РПГ та резервом загонів потрібно враховувати посилення груп при блокуванні противника (диверсійної групи), виводу особового складу з району пошуку при пораненні або не спроможності виконувати завдання за інших причин та зміні оперативної обстановки. Командири загонів повинні постійно проводити уточнення своїх рішень між собою та координувати дії своїх груп.

Вибір способу проведення розвідувально – пошукових дій (РПД) та побудова бойових порядків повинна враховувати більш характерні для проведення пошуку об'єкта який може діяти з використанням транспортних засобів, особливо в темну пору доби, доцільно було б застосовувати спосіб розвідки засідка та виставлення спостережних постів. Також, враховувати тактичні можливості груп, оцінити порядок дій груп при блокуванні та знешкодженні диверсійної групи (ДГ).

Питання організації системи вогню повинні розглядатись на етапі підготовки рішення командиром загону.

Потрібно проводити оцінку реальних можливостей розвідувально-пошукових груп зі складу підрозділів СП, необхідно розробити відповідні стандарти бойової та спеціальної підготовки особового складу цих підрозділів, та визначити розрахунковий склад РПГ (у якості структурно-функціонального елементу), як основного елементу при визначенні порядку РПД при використанні чітко визначених бойових порядків.

УДК 351.7

Пашенко В.В., доцент кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, підполковник.

Пушкар О.В., курсант 224 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

ВІЙСЬКОВА ФОРТИФІКАЦІЙНА СПОРУДА З КОНТЕЙНЕРА ДЛЯ ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ

Військові фортифікаційні споруди є важливим засобом забезпечення бойової діяльності військ і досягненням високої живучості їх на позиціях і в районах розташування. Вони підвищують ефективність застосування зброї і бойової техніки, стійкість управління військами і забезпечують захист військ від сучасних засобів поразки.

Для влаштування фортифікаційних споруд війська застосовують засоби самоокопування бойової техніки, землерийні і інші машини інженерного озброєння, цивільну техніку, шанцевий інструмент, вибухові речовини, місцеві матеріали, табельні збірно-розбірні споруди і конструкції промислового виготовлення.

До місцевих матеріалів відносяться ґрунт, камінь, дерн, хмиз, круглий ліс, а також вироби місцевої промисловості (пиломатеріали, залізобетонні і металеві вироби, земленосні мішки, шпали, рейки, деталі і конструкції місцевих споруд та ін.).

Одним із розповсюдженим виробом цивільної промисловості є морський контейнер на основі якого можна створити фортифікаційну споруду для захисту особового складу від засобів ураження противника та їх відпочинку, яка не потребує збирання перед встановленням.

Для перетворення морського контейнера в фортифікаційну споруду необхідно: верхню частину посилити П-подібними швелерами; в торцевій стінці змонтувати металеві двері.

Запропонована фортифікаційна споруда містить робоче приміщення і тамбур. Робоче приміщення включає кістяк споруди, який виконаний з морського 20 футового контейнера верхня частина якого посилена П-подібними швелерами, які розміщені в поперек контейнера та з'єднані з ним за допомогою зварювання. Робоче приміщення ізольоване з боку від тамбура і протилежного боку торцевими стінками із металевими дверима.

Усередині робочого приміщення встановлені: опалювальна піч та двоярусні дерев'яні нари.

Зверху для гідроізоляції споруда покривається вирівнюючим шаром та герметичним рулонним матеріалом, після чого засипається ґрунтом та маскується.

Зведена у котловані споруда сполучається з входом з траншеї, яка перекривається колодами та обшивається дерев'яними щитами, засипається ґрунтом та маскується.

Перед входом в споруду відривається водозбірний колодязь.

Особовий склад в тамбур споруди може входити з траншеї, ходу сполучення або з поверхні, звідки через металеві двері в робоче приміщення.

Повітрообмін усередині робочого приміщення забезпечується приточно-втяжною вентиляцією. Необхідний температурний режим в приміщенні, при понижених температурах навколишнього середовища, підтримується опалювальною пічкою, розміщеною біля запасного виходу, з використанням різних сортів палива.

Для відпочинку в споруді використовуються двоярусні дерев'яні нари 10 на 12 чоловік, які прикріплюються до кістяка розпірно-стойовими брусами.

При зруйнованому (заваленому) основному входу вихід із приміщення здійснюється через резервний вихід – металеві двері.

Для збільшення строку експлуатації зовнішні стінки споруди покриваються захисним матеріалом.

Таким чином, запропонована фортифікаційна споруда з морського контейнера з посиленою верхньою частиною для захисту особового складу від засобів ураження противника та їх відпочинку не потребує збирання перед встановленням, а її елементи широко використовуються в народному господарстві.

Використання споруди із контейнера, в порівнянні з уже відомими, дасть можливість:

- зекономити кошти за рахунок використання серійних контейнерів та інших елементів споруди;
- використовувати споруду, як в повсякденній діяльності так і в бойових умовах;

УДК 351.7

Пашуба А.С., викладач кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Четверкин А.В., курсант 245 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України,

ОБОРОНА МОРСЬКОГО УЗБЕРЕЖЖЯ

В світі останніх подій, в нашій країні, актуальність оборонного бою продовжує мати одне з передових місць. Військова загроза територіально може виникнути з любого географічного напрямку, стосовно державного кордону, а кожен регіон нашої країни, має свої особливі природні умови. Виконання завдань територіальної оборони, а в свою чергу система оборони механізованого підрозділу має бути адаптована до природних складок місцевості.

Південний кордон нашої держави в більшості своїй – це морське узбережжя, тому не виключена можливість здійснення збройної агресії використовуючи море для військових дій. Побудова оборонного бою, що організується на морському узбережжі, буде відрізнятись способами виконання завдань оборони, маючи деякі особливості бою, який організується в інших природних умовах, в порівнянні з рівниною.

Основні складові оборонного бою, такі як система вогню, бойовий порядок, система інженерного обладнання потребують детального аналізу та доопрацювання. Основною метою вдосконалення оборони морського узбережжя є найбільш ефективно, та повне використання бойових можливостей механізованого підрозділу, при веденні оборонного бою. Система вогню має організовуватись в умовах дуже малої кількості орієнтирів або їх повної відсутності, що в свою чергу вплине на результати роботи командирів в здійсненні управління вогнем та підрозділами. Бойовий порядок має організовуватись в умовах морського клімату та погодніх умов (туман, сильний вітер, підвищена вологість, тощо,...), що в свою чергу вплине на організацію безпосередньої охорони, ведення розвідки, роботу чергових вогневих засобів, спостереження, тощо,... Побудова бойових порядків та дій повинна бути пов'язана та взаємодіяти з підрозділами морських сил.

Система інженерного забезпечення організується в умовах нестійких прибережних ґрунтів, каміння, скель, складної конфігурації приморського рельєфу, що може вплинути на побудову бойового порядку, установку вибухових та невибухових загороджень. Установка інженерних боєприпасів потребує ретельної оцінки обстановки, так як їх застосовувати прийдеться в різних середовищах (вода, болото, пісок, підняття та пониження рівня води, тощо) Організація оборонного бою морського узбережжя – важлива складова підготовки та ведення оборонного бою.

УДК 351.535

Карпенко С.І., старший викладач кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Носенко І.В., курсант 254 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, сержант.

ПОРЯДОК ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ, ЩО ПОТРАПИВ У ЗАСІДКУ

Як свідчить досвід локальних війн і збройних конфліктів, що мали місце у світі за останні двадцять років, збройна боротьба охоплює не лише лінію зіткнення військ, але і усю глибину його бойових порядків. Поразка військ на усю їх глибину стала можливою не лише завдяки сучасним засобам ураження, до яких відноситься ракетна зброя і авіація, але і завдяки спеціальним діям розвідувальних підрозділів. Одним із способів виконання спеціальних завдань розвідувальними підрозділами і іррегулярними (партизанськими, незаконними збройними) формуваннями є проведення засідок.

Профілактичні заходи контрзасідок це комплекс заходів що проводяться частинами і підрозділами, які спрямовані на зниження вірогідності проведення противником засідок на маршрутах руху військ.

Контрзасадний маневр це маневр силами (частиною сил) підрозділу і вогнем, під час нападу противника із засідки, з метою виходу з під його вогню або (чи) знищення засідки. Контрзасадний маневр проводиться підрозділом самостійно або з підтримкою приданих чи підтримуючих його підрозділів або вогневих засобів.

Під час здійснення пішого маршу. Ключ до перемоги в контр засадних діях полягає у контролі над ситуацією. Все залежить тільки від командира, його здібностей швидко думати та приймати правильне рішення для вирішення ситуації, яка склалася, а також від рівня одиночної підготовки кожного розвідника та бойового злагодження всього підрозділу (групи).

Існує декілька способів проведення контр засадного маневру, які можуть проводитись окремо або в комплексі: відхід, обхід, атакуючі дії.

Під час відкриття вогню противником із засідки необхідно: відкрити вогонь із усіх видів зброї по ймовірних місцях розміщення вогневих засобів, спостерігачів – трасуючими або запалювальними боєприпасами. Вогонь необхідно вести довгими чергами (перший магазин, стрічка), створити так називаємий «вогневий еж», подавити вогнем противника. Командиру РД доповісти про потрапляння в засідку по особистій радіостанції та одночасно навідник (водій, механік-водій), повинен доповісти, старшому начальнику про потрапляння в засідку, визначеним коротким сигналом, використовуючи бортову радіостанцію, з точним визначенням свого місцязнаходження, що дозволить командуванню негайно (миттєво) прийти на допомогу.

При потраплянні в засідку необхідно:

- По-перше створити щільний вогонь по противнику, подавити його вогневі засоби та перехопити ініціативу на себе;
- По-друге надати змогу під прикриттям відійти дозору (підгрупі, розрахунку), який опинився ближче до противника (знаходиться в зоні вогневого ураження);
- По-третє змусити відійти противника чи обійти, атакувати або ж відійти самій групі, в залежності від обстановки, яка склалась (при цьому забравши своїх пораниених, вбитих та їхню зброю і спорядження).

А саме головне всі дії повинні бути організованими, чіткими та під єдиним керівництвом командира (старшого).

УДК 355.5

Онопрієнко О.С., старший викладач кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Загуменний В. В. курсант 215 навчальної групи, факультету №1 (командно-штабний) Національна академія Національної гвардії України, сержант

ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНОЇ ЧИСЕЛЬНОСТІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ ПРИ РУЙНУВАННІ ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ

До основних гідротехнічних споруд належать: греблі, водозабірні і водоскидні споруди (шлюзи), загати, дамби.

Гідротехнічна споруда - об'єкт господарювання, який знаходиться поблизу водної поверхні і призначений: для використання кінетичної енергії води, що рухається, з метою перетворення її на інші види енергії.

Гідродинамічні аварії - це події, пов'язані з виходом із ладу (руйнуванням) гідротехнічної споруди або її частини та некерованим переміщенням великих мас води, що спричиняють руйнування та затоплення значних територій.

Гідродинамічно небезпечний об'єкт - штучна споруда або природні утворення, які створюють різницю рівнів води до і після нього.

Основним наслідком прориву греблі при гідродинамічних аваріях є катастрофічне затоплення місцевості.

Катастрофічне затоплення характеризується:

- максимально можливими висотою та швидкістю хвилі прориву;
- розрахунковим часом приходу гребеня і фронту хвилі прориву у відповідний створ;
- кордонами зони можливого затоплення;
- максимальною глибиною затоплення конкретної ділянки місцевості;
- тривалістю затоплення території.

Катастрофічне затоплення поширюється зі швидкістю хвилі прориву від 3,0 до 25 км/год та призводить до затоплення великих територій шаром води від 0,5 до 10 м і більше. Утворюються зони затоплення.

Зоною можливого затоплення при руйнуванні гідротехнічних споруд називається частина прилеглої до річки (озера, водоймища) місцевості, затоплена водою.

Перш за все необхідно визначити ступені руйнування населеного пункту і об'єктів господарювання. Знаючи ступінь руйнування, можна визначити величину збитків, обсяги рятувальних і невідкладних робіт.

Ступені руйнування характеризуються наступними критеріями.

Повні руйнування — це руйнування всіх елементів будівель, у тому числі підвальних приміщень, та ураження людей, що знаходяться в них. Збитки становлять більше 70 % вартості основних виробничих фондів (балансової вартості). Подальше їх використання неможливе.

Сильні руйнування — це руйнування частини стін і перекриття поверхів, їх деформація, виникнення тріщин у стінах та ураження значної кількості людей, що знаходяться в них. Збитки становлять від 30 до 70 % вартості основних виробничих фондів (балансової вартості). Можливе обмежене використання будівель, що збереглися. Відновлення можливе після капітального ремонту.

Середні руйнування — це руйнування переважно другорядних елементів будівель і споруд (покрівлі, вікон, дверей і перегородок), виникнення тріщин у стінах. Підвальні приміщення зберігаються, перекриття залишаються. Люди уражаються частіше уламками конструкцій. Збитки становлять 10—30% вартості основних виробничих фондів (балансової вартості будівель). При середньому ремонті відновлюються техніка, транспорт та промислове обладнання. Будівлям необхідний капітальний ремонт.

Слабкі руйнування — це руйнування вікон, дверей та перегородок. Ураження людей можливе уламками конструкцій. Підвали і нижні поверхи не пошкоджуються. Вони придатні для використання після поточного ремонту будівель. Збитки становлять до 10 % вартості основних виробничих фондів (будівель). Відновлення можливе після середнього або поточного ремонту.

Таким чином, є необхідність проведення розрахунків чисельності угруповання підрозділів Національної гвардії України при участі у ліквідації наслідків техногенного характеру при руйнуванні гідроелектростанції.

УДК 355.413

Лисенко О. В., старший викладач кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України.

Малихін В.Ю. курсант 235 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

ЗАВДАННЯ, МІСЦЕ І РОЛЬ ОЦІНКИ ПРОТИВНИКА У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ НА БІЙ.

Обґрунтовано завдання, роль і місце оцінки обстановки під час прийняття командиром рішення на бій. Успіх бойових дій значною мірою визначається вірністю рішення, помилки в оцінці противника, суб'єктивизм, нехтування науково-методичними основами або запізнення з висновками із оцінки можуть звести нанівець найкращу роботу розвідувальних органів, поставити свої війська у важке, часом безвихідне становище, яке може призвести до розгрому.

Як показує історія війни і військового мистецтва, всі протиборчі сторони прагнули якомога краще вивчити один одного і максимально використовувати здобуті дані для прийняття найбільш доцільного рішення на виконання бойового завдання. Вивчення противника і його оцінка – це два різних, але багато в чому залежать один від одного напрямки роботи командира. Вивчення противника передбачає постійне накопичення всіх наявних даних розвідки, їх систематизацію, узагальнення та зіставлення. Сутність оцінки противника полягає в аналізі видобутих (наявних) про нього розвідувальних даних і формування на базі цієї висновків про можливості противника, задум, ймовірному характері бойових дій, його сильних і слабких сторонах.

Дані про противника, як правило, завжди будуть недостатніми, а деякі з них можуть бути недостовірними, суперечливими, застарілими і навіть помилковими. Проте командир повинен уміти зіставити наявні відомості про

противника, враховувати його тактику, організацію військ, можливий характер дій і на основі цього зробити правильні висновки.

Успіх бойових дій значною мірою визначається вірністю рішення, яке прийняв командир. Складний і суперечливий процес прийняття рішення ґрунтується на всебічній оцінці обстановки. Одним із найважливіших її елементів є оцінка противника, яка здійснюється командирами і штабами всіх ступенів. Від найбільш правдоподібної оцінки противника значною мірою залежить правильність рішення командира, а отже — і результат бою.

Помилки в оцінці противника, суб'єктивизм, нехтування науково-методичними основами або запізнення з висновками із оцінки можуть звести нанівець найкращу роботу здобувальних органів, поставити свої війська у важке, часом безвихідне становище, яке може призвести до розгрому.

Результати оцінки противника напряму залежать від знань і професіоналізму офіцерів, які здійснюють оцінку, їх уміння проводити цю роботу із застосуванням певної методики. У практиці військ оцінка противника здебільшого виконується за встановленими раніше правилами і методиками, хоча нерідко трапляються через їх незнання випадки суто інтуїтивної роботи. Проте, навіть при гарному знанні цих методик, кращих результатів можливо очікувати лише за умови глибокого розуміння наукових підходів до оцінки противника і керування ними у процесі всієї роботи з оцінки.

В органах розвідки оцінка противника здійснюється під час інформаційної роботи. Це аналітична робота, яка, маючи свою специфіку, закономірності і порядок ведення, є виключно об'ємною за змістом. У той же час у загальновійськових штабах окрім офіцерів-розвідників оцінкою противника займається певне коло посадових осіб, які інформаційну роботу, як це здійснюється у розвідувальних органах, в повному обсязі не ведуть. Тому існує необхідність у штабах загальновійськових частин і з'єднань мати спрощену, але, поряд з цим, більш чітку послідовність роботи з оцінки противника.

Оцінка противника – це творча робота відповідальних посадових осіб з визначення бойового складу, положення і стану угруповання противника та прогнозування його майбутніх дій, яка ведеться із завданнями:

узагальнення даних про склад, положення і стан угруповання противника, його дій у минулому;

оцінки складу, положення і стану угруповання противника і характеру його дій у теперішній час;

прогнозування варіантів можливих дій угруповання противника у майбутньому.

Оцінка противника проводиться під час прийняття командиром і його штабом рішення на бій здійснюється, як відомо, на етапі оцінки обстановки, хоча у загальному вигляді оцінка противника – це безперервний процес, який

ведеться як до початку бойових дій, так і під час та після закінчення їх, як у воєнний, так і у мирний час. Іншими словами, оцінка противника являє собою кінцевий результат всієї розвідувальної діяльності.

Оцінкою противника займаються командири та штаби усіх рівнів. Найбільш досконало, глибоко і професійно оцінюють противника офіцери-розвідники та розвідувальні органи. Крім перелічених посадових осіб, оцінку противника проводять ті начальники родів військ і служб, які мають у своєму підпорядкуванні сили і засоби для ведення відповідної розвідки, а відтак – мають можливість отримувати певні дані щодо противника, які потрібно опрацьовувати. Це начальники артилерії, протиповітряної оборони, інженерних військ, РХБ захисту, радіоелектронної боротьби.

Оцінка противника – дуже складний і відповідальний процес. Складність оцінки противника вивчення і аналізу полягає у тому, що більшість здобутих у різний час розвідувальних відомостей на час їх характеризують минулі події. Щоб вірно оцінити ці відомості, їх необхідно трансформувати, тобто привести до одного певного часу роботи командира і дій військ тепер і в майбутньому, тобто треба досить реально уявити модель наступних найбільш імовірних дій противника, про які немає ніяких відомостей або ж украй мало.

Відповідальність і значущість оцінки противника полягає у тому, що на основі зроблених висновків командир приймає рішення. Отже, від ступеня достовірності визначення противника і ступеня імовірності спрогнозованих його дій залежить правильність прийняття рішення, а врешті решт – і результат усього бою. Саме цим визначається ключова роль оцінки противника у процесі прийняття рішення командиром.

Таким чином, висновки з оцінки противника дають можливість командиру визначити:

напрямок зосередження основних зусиль (ділянки місцевості, від утримання яких залежить стійкість оборони);

якого противника, яким способом і в якій послідовності розгромити;

порядок ураження противника вогнем штатних і доданих коштів;

бойовий порядок; бойові завдання підрозділам;

основні питання взаємодії та порядок всебічного забезпечення бою;

організацію управління;

що і до якого часу дорозвідувати.

УДК 355.4

Ковальов І.В., доцент кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник.

Нестер С.І., курсант 244 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України,

**ТАКТИКА ДІЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВЕДЕННІ
БОРОТЬБИ З НЕЗАКОННИМИ ЗБРОНИМИ ФОРМУВУВАННЯМИ**

Виконання завдань по боротьби з незаконними збройними формуваннями (НЗФ) здійснюватиметься, як правило різнорідним і різноманітним угрупованням військ, за відсутності чітко вираженої лінії фронту, на розрізнених, нерідко ізольованих напрямках, у відриві підрозділів від основних сил, при високому рівні самостійності, в умовах, коли противник застосовує партизанські способи боротьби, засідки, нічні дії, наносить раптові удари. Поставлені завдання будуть вирішуватися розрізненими загонами і групами, що, як правило, формуються за цільовим призначенням, переважно нетрадиційними методами. Організація виконання завдань і управління підрозділами значно ускладнюються у зв'язку з одночасним виконанням завдань в декількох районах (осередках).

Отже основними способами дій військ в ході ведення боротьби з диверсійно-розвідувальними та іррегулярними формуваннями можуть бути:

- спостереження за територією, де створюється загрозлива обстановка;
- знищення диверсійно-розвідувальних та іррегулярних формувань в місцях і районах їх зосередження;
- одночасні удари по них всіма силами, залученими до боротьби, або знищення по частинах;
- рейдові дії;
- оточення і ліквідація формувань;
- блокування районів, ділянок місцевості, населених пунктів;
- охорона і оборона важливих об'єктів; деблокування підрозділів (урядових установ), оточених банд формуваннями;
- спрямовані на припинення безчинств і масових безладь;
- підтримання режиму воєнного стану;
- охорона комунікацій і супроводження колон;
- розвідувально-пошукові дії; прочісування ("зачистка");
- розвідувально-ударні дії;
- патрулювання.

Крім того, особливої уваги в ході ведення боротьби з ДРГ та іррегулярними формуваннями заслуговують питання організації взаємодії різних силових структур. При цьому головне завдання полягає не в досягненні формальної підпорядкованості різновідомчих сил і засобів, а в чіткому розумінні кожним із взаємодіючих командирів, офіцерів штабів ролі і місця свого угруповання, з'єднання (частини, підрозділу) в операції, а також особистої відповідальності за виконання поставленого завдання. Іншими словами, узгодження зусиль військ різних силових структур при виконанні загального завдання набирає своєї і найбільш складної форми взаємодопомоги, що потребує особливого такту у взаємовідносинах, вміння знаходити спільну мову, визначати загальні (взаємні) інтереси.

Однією з найважливіших особливостей організації взаємодії є необхідність узгодження з місцевими органами влади таких питань, як надання допомоги, обмін інформацією щодо дій іррегулярних і диверсійно-розвідувальних формувань, оповіщення, підтримання зв'язку, охорона об'єктів життєзабезпечення мирного населення, підтримання режиму воєнного часу, створення комендатур (встановлення комендантського часу, пропускового режиму, обмеження і регулювання руху автотранспорту, супроводження колон, доставка вантажів, припинення заворушень тощо). Отже важливими елементами дій у боротьбі з диверсійно-розвідувальними та іррегулярними формуваннями противника є проти партизанська, проти диверсійна, проти терористична й інформаційно-ідеологічна боротьба.

УДК 351.742

Ліходій О.В. старший викладач кафедри тактики факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України.

Плотніков І.А., курсант 214 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, старший сержант.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТА БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Негативний вплив ворожої пропаганди і відсутність новин з українських офіційних джерел та засобів масової інформації суттєво впливають на ставлення місцевого населення до військ, що діють в певних регіонах країни. Разом з тим, в умовах відсутності доступу до інформації у населення виникає відповідна потреба. У випадках, коли єдиними представниками держави в

певних районах проведення оперативних заходів є військовослужбовці НГУ, населення в тій чи іншій мірі буде контактувати з військами.

Тому виникає необхідність у відповідній інформаційній підготовленості військовослужбовців НГУ до дій в районах проведення операцій. Таким чином, велику роль під час контактів з місцевим населенням починає відігравати інформованість особового складу.

Інформованість – забезпечення новинами воєнного і політичного характеру особового складу, а також дані, що використовуються в практичній роботі командирів, штабів, начальників родів військ і служб, органів виховної роботи в процесі управління військами в мирний і воєнний час, а також органами державного управління при вирішенні питань воєнної політики.

Відповідна робота з особовим складом може бути проведена у вигляді тематичних семінарів та інструктажів. В результаті особовий склад має бути готовий:

1. Уникати провокаційних питань та дій з боку місцевого населення;
2. Надавати місцевому населенню лише ту інформацію, яка дійсно є корисною і не містить державної таємниці, не розкриває задум дій угруповань та підрозділів;
3. Формувати позитивний імідж військ серед місцевого населення;
4. Аналізувати корисну інформацію отриману від місцевого населення в ході спілкування.

У випадках контакту з місцевим населенням військовослужбовці повинні завжди робити наголос на тому, що вони є представниками законної влади держави, що метою дій військ є надання допомоги місцевому населенню у вигляді дій з підтримання законності. У випадку необхідності надавати консультації населенню щодо місць розташування органів державної влади на місцях і які послуги населення може отримати від них; телефонні номери екстреного виклику різних служб; контактні номери місцевих органів СБУ, МВС, МНС; проводити короткі консультації як себе вести у випадках обстрілів, в районі ведення бойових дій; де знаходяться найближчі пункти збору біженців, медичні заклади, пункти видачі матеріальної допомоги і таке інше.

Відповідна інформованість особового складу як складова інформаційного забезпечення дій військ є актуальним питанням що потребує уваги під час підготовки особового складу НГУ до виконання службово-бойових завдань в зоні АТО.

УДК 354: 340.133:340.134

Євсєєв В.О., доцент кафедри № 3 факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Ткачук Д.Ю., командир 3 відділення 254 навчальної групи курсу №1 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, сержант.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Саме сьогодні, за всю історію незалежності, Україна протистоїть самому серйозному виклику своїй національній безпеці. Загострення соціально-політичної кризи в державі за умов ведення проти України гібридної війни, підвищення ймовірності скоєння на її території диверсійно-терористичних актів та руйнування численних об'єктів інфраструктури в зоні проведення антитерористичної операції – все це визначає ті сучасні реалії, в яких сьогодні існує Україна, і в яких має забезпечуватися безпека її громадян, суспільства і держави.

Очевидно, що сектор безпеки та оборони України потребує докорінного реформування, яке має відбуватися з урахуванням світового досвіду та проголошеного курсу на євроінтеграцію і вступу в Організацію Північноатлантичного договору (НАТО).

Зазначені чинники роблять особливо актуальним удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України, який активно розвивається у провідних країнах-членах Європейського Союзу та НАТО як один із сучасних шляхів реалізації політики безпеки людини, суспільства та держави.

Проведений аналіз досвіду захисту об'єктів критичної інфраструктури в провідних країнах світу, вивчення і узагальнення надбань вітчизняних фахівців в предметній галузі з урахуванням прийнятих в Україні нових нормативно-правових актів в сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури показав, що можливими шляхами удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури нашої держави можуть бути:

- прийняття нових або внесення змін в існуючі нормативно-правові акти з метою визначення основних понять (захист критичної інфраструктури, суб'єкти захисту критичної інфраструктури тощо);
- розроблення критеріїв та методології віднесення об'єктів до переліку об'єктів критичної інфраструктури;
- створення загального переліку об'єктів критичної інфраструктури України;
- внесення змін до існуючої класифікації загроз об'єктам критичної інфраструктури;

– утворення органу, який буде визначений як відповідальний за координацію діяльності всіх суб'єктів захисту об'єктів критичної інфраструктури України.

УДК: 351.3

Романюк В.А., старший викладач кафедри № 3 факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, к.т.н. доцент.

Лейко А.Ю., курсант 254 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ МЕРЕЖЕВОГО ПЛАНУВАННЯ БОЙОВОЮ ПІДГОТОВКОЮ В ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Сутність управління повсякденною діяльністю (УПД) військ полягає в цілеспрямованій діяльності командирів, органів управління, спрямованій на підтримання боєздатності, бойової та мобілізаційної готовності частин, яка забезпечує реалізацію їх бойового потенціалу і вирішення поставлених завдань у встановлені терміни в будь-яких умовах обстановки.

Бойова і мобілізаційна підготовка в частинах і підрозділах НГУ є одним з найважливіших аспектів їх повсякденної діяльності (ПД). Вона включає планування, керівництво та термін ПД, навчально-матеріальне та методичне забезпечення, підведення підсумків та оцінювання досягнутого рівня підготовки, відповідно організується наказами та іншими нормативними документами.

Головна мета УПД - забезпечити високу бойову та мобілізаційну готовність підрозділів і частин, яка гарантує своєчасне розгортання, організований вступ у бойові дії, виконання поставлених бойових завдань.

Управління повсякденною діяльністю повинно бути оперативним, твердим, якісним, гнучким і безперервним.

У плануванні робіт зі створення нових складних об'єктів виникає невизначеність, вирішення якої недоступне при традиційних методах планування, наприклад: встановлення тривалості виконання робіт колективами виконавців, рівномірний розподіл ресурсів за видами робіт, скорочення терміну закінчення всіх робіт при мінімальному збільшенні витрат та інших. Організація планування може бути істотно поліпшена за допомогою математичних методів аналізу та методу мережевого планування і управління (СПУ).

Програма визначає сукупність взаємопов'язаних операцій, які необхідно виконати в певному порядку, щоб досягти поставленої в програмі цілі. Операції

логічно впорядковані в тому сенсі, що одні не можна почати раніше, перш ніж будуть завершені інші. Операція програми зазвичай розглядається як робота, для виконання якої потрібно витрати часу і ресурсів. Як правило, сукупність операцій не повторюється.

Найбільш відомим засобом такого планування є стрічковий (лінійний) графік Гантта, який ставив терміни початку і закінчення кожної операції на горизонтальній шкалі часу. Застосування математичного моделювання дозволяє різко підвищувати якість управлінських рішень.

В роботі пропонується застосувати метод мережевого планування при підготовці до тактико-спеціальних навчань.

Тактичні (тактико-спеціальні) навчання є вищою й найбільш ефективною формою польового вишколу командирів, штабів і військ, їх всебічної підготовки до виконання службово-бойових завдань.

Мережеве планування здійснюється за допомогою спеціальних програм, ABC Roster, ProjectLibre та ін. Як засіб планування в даній роботі застосовується програма MS Excel. Програму вибрали з таких міркувань: розповсюдженість, більшість користувачів знають як нею користуватися.

Мережевий графік наочно показує весь хід підготовки до ТСН по днях і видах підготовки, відповідальних за конкретні пункти, дає змогу оперативно оцінювати готовність до ТСН поточному часу.

УДК 623.618.623

Башкатов Є.Г., начальник кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник,
Кошелевич О.П., курсант 264 навчальної групи, курсу № 9 факультету № 1 (командно-штабного), солдат.

БОРОТЬБА З БЕЗПЛОТНИМИ ЛІТАЮЧИМИ АПАРАТАМИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Армії провідних країн світу вже мають або прагнуть отримати на озброєння безпілотні системи розвідки та вогневого ураження. Російські ЗС мають на озброєнні ряд таких БПЛА і активно їх використовують в конфлікті з Україною.

Підрозділи Національної гвардії, для успішного виконання бойових завдань, повинні приділяти багато уваги не лише для приховування своїх дій від очей розвідників, а також для протидії технічним засобам розвідки з повітря.

БПЛА мають ряд переваг, завдяки яким їх застосовують для здійснення розвідки, спостереження та цілевказівки у режими реального часу або близькому до реального.

До таких переваг можна віднести:

- малогабаритні розміри (найбільший розмір апарату 11 м.);
- радіус дій (до від 2 км. до 800 км.);
- ефективні висоти дій (від 20 м. до 12 км.);
- тривалість польоту (від 30 хв. до понад 30 годин);
- мала ефективна площа розсіювання;
- ефективна робота на швидкостях від 0 до 120 км/год.
- можливість вести розвідку у різних режимах (оптичний, інфрачервоному, радіолокаційному тощо);
- можливість переносити на спеціальне обладнання та бойове навантаження;

та багато інших переваг, завдяки яким БПЛА противника можуть нести реальну загрозу успішному виконанню СБЗ підрозділами Національної гвардії України.

Тому для протидії системам розвідки і вогневого ураження БПЛА, є необхідність в розробці та проведенні комплексу спеціальних заходів щодо організації їх ураження активними засобами. Такий перелік заходів може включати:

- створення спеціальних груп із зенітних формувань, що включають різнотипні ЗРК, ЗАК, ЗПРК, ПЗРК, які мають порівняно високими розвідувальними і вогневими можливостями при виявленні і стрільбі по малорозмірних цілям і призначені виключно для ураження БПЛА;
- вдосконалення (модернізація) існуючих зразків зенітного озброєння в інтересах підвищення ефективності (в тому числі економічної) боротьби з малорозмірними цілями;
- розробка спеціалізованих комплексів і засобів боротьби з малорозмірними цілями, заснованих на застосуванні нетрадиційних видів зброї;
- застосування комплексу «військових» заходів з протидії системам розвідки, управління і бойового застосування БПЛА.

Як бачимо, безпілотні літальні апарати різних класів і типів не є унікальним засобом вирішення поставлених завдань, та ним теж можна протидіяти. БПЛА противника можна знищити, можна перешкодити йому виконати своє завдання або навіть зробити своїм трофеєм. Але для всіх методів протидії потрібна сучасна техніка, від засобів спостереження і виявлення до систем перехоплення і зенітної зброї.

Таким чином, протидія техніці противника, з різною вірогідністю, можливі вже при нинішньому розвитку озброєнь і військової техніки. На озброєнні

нашої держави є вітчизняні зразки озброєння, які сьогодні можуть вступити в боротьбу з безпіотною авіацією противника, але також є необхідність їх модернізування та вдосконалювання. Так чи інакше, вже зараз зрозуміло, що засоби протидії БПЛА існують і можуть застосовуватися в разі потреби.

УДК 355.53

Стародубцев С.О., доцент кафедри управління повсякденною діяльністю Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент.

Волощук М.А., курсант 253 навчальної групи курсу № 2 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, сержант.

**АНАЛІЗ ЗМІСТУ РОБОТИ КОМАНДИРА ПІДРОЗДІЛУ З
ОРГАНІЗАЦІЇ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ РОТИ ОПЕРАТИВНОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ У ПЕРІОД ПРОФІЛАКТИЧНИХ ВІДПРАЦЮВАНЬ
РЕГІОНІВ ДЕРЖАВИ**

Науковий підхід до планування бойової підготовки передбачає необхідність обліку так званих вихідних даних, під якими розуміється сукупність вимог керівних документів і умов бойової підготовки.

Планування бойової підготовки в підрозділах - складний і творчий процес, який вимагає від командирів глибокого знання природи сучасного бою, стану підготовки підрозділів і окремих категорій військовослужбовців, основ військової педагогіки та психології і, головне, передбачення перспектив розвитку військової справи, перспектив підготовки військ до ведення сучасного бою.

Конкретне та всебічне планування бойової підготовки в підрозділах є однією з вирішальних умов успішного виконання завдань бойової готовності військ. Правильне планування дозволяє здійснити рівномірне і якісне навчання підрозділів, дисциплінує особовий склад, допомагає удосконалювати стиль роботи командирів.

Проведений аналіз змісту керівних документів щодо планування, організації та обліку бойової підготовки у підрозділах НГУ свідчить про недостатність часу, а іноді неможливість проведення окремих видів занять з бойової та спеціальної підготовки у період профілактичних відпрацювань регіонів держави та у відриві від пунктів постійної дислокації. Особливо це стосується тих занять, які проводяться з використанням стаціонарної навчальної матеріально-технічної бази бойової підготовки, тобто, приказарменної, полігонної, класної та об'єктів НМТБ з фізичної підготовки.

У зв'язку з цим, в роботі розкрито порядок та зміст роботи командира роти оперативного призначення щодо планування бойової підготовки у період профілактичних відпрацювань регіонів держави.

Пропонується варіант календарного плану основних заходів роти на місяць та розкладу занять для різних категорій військовослужбовців з урахуванням особливостей виконання службово-бойових завдань за межами розташування військових частин.

УДК 355.5

Фалько С.А., доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук.

Гуменний В. О., курсант 254 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України.

ВОЄННО-ІСТОРИЧНА РОБОТА ТА ФОРМУВАННЯ ВОЄННОГО ПРОФЕСІОНАЛА.

Одне з основних завдань сучасної України – створення високопрофесійної національної армії. У контексті реформування Збройних Сил України та Національної гвардії України потрібно враховувати світові новації військової думки та досвід минулого.

Основними завданнями воєнно-історичної роботи є: вивчення історії воєн, військових конфліктів, військової історії України та узагальнення їх досвіду; освоєння історичного досвіду вітчизняної військової науки і військового мистецтва, розкриття закономірностей і тенденцій їх розвитку, висновків і уроків, необхідних для вирішення сучасних завдань з оборони країни; дослідження військової історії іноземних держав; використання минулого військового досвіду в оперативної та бойової підготовки.

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко позиціонує воєнно-історичну науку так: “Хто би міг подумати, що в обороні держави таке велике значення буде належати історикам. ... Захист України має відбуватись не тільки зі зброєю в руках. Історики можуть дати бій у “гібридній війні” – треба створювати популярні проекти”.

УДК 455.5

Халеп В. В., старший викладач кафедри тактики – начальник ПДС Національної академії Національної гвардії України, полковник
Семененко О.С., курсант 215 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

**ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ
У ГІРСЬКО-ЛІСОВІЙ МІСЦЕВОСТІ**

Гірська підготовка є одним з основних предметів навчання для курсантських груп спеціального призначення та забезпечує підготовку їх до практичного виконання службово-бойових (бойових) завдань у гірсько-лісовій місцевості також вона є засобом придбання особистих якостей, знань та досвіду, дуже необхідних військовослужбовцю Національної гвардії України для успішних дій в складних та небезпечних умовах гірської місцевості.

При діях у гірсько-лісовій місцевості важливу роль грає, як одиночна підготовка військовослужбовця так і дії у складі “зв’язки”, підрозділу.

1. Бойовий порядок відділення із урахуванням розподілу на “зв’язки”:

- розподіл відділення на “зв’язки” з урахуванням різноманітних факторів, елементами бойового порядку відділення можуть бути: перша “зв’язка” (“трійка”), друга “зв’язка” (“трійка”), третя “зв’язка” (“трійка”);

- варіант складу “зв’язки” може бути наступним: 1-а – старший стрілець (старший групи), два стрільця; 2 -а – стрілець (старший групи), кулеметник, стрілець; 3-я – командир відділення, гранатометник, стрілець-помічник гранатометника, снайпер;

- розподіл відділення на “зв’язки” дозволяє особовому складу долати складні гірські перешкоди (скелі, льодовики, складні гірські перевали, бурхливі гірські ріки та ін.), створити більш гнучкий та розосереджений бойовий порядок, підвищити ефективність вогневого ураження противника і живучість, як кожного військовослужбовця, так и підрозділу, забезпечити взаємну підтримку і прикриття вогнем на полі бою, ведення розвідки, у ході здійснення маневру.

2. Завдання, прийоми та способи дій військовослужбовці у складі “зв’язки” щодо дій на гірсько-лісовій місцевості у наступі:

- дії відділення при виконанні службово-бойових завдань у складі “зв’язки” застосовуються, як правило, для подолання різних гірських перешкод (трав’янистих схилів, осипів скельних ділянок, льодових і сніжних схилів, гірських рік, каньйонів і ін.), для ведення розвідувально-пошукових та рейдових дій; для ведення ближнього бою; дій в обхідних загонах, щодо захоплення гірських перевалів, висот; дій в ході наступу на роз’єданому

напрямку, використовувати переваги гірської місцевості для потайного виходу у фланг і тил противнику; при наступі у глибині, на поспішно зайняту оборону противника, при веденні боїв у ході переслідування невеликих груп противника та в інших сприятливих умовах обстановки;

- з виходом на рубіж переходу в атаку, особовий склад “зв’язки” по команді командира відділення, використовуючи підтримку вогнем рішучою атакою знищує вказаного противника;

- у ході знищення окремих дрібних груп в глибині оборони чи в тилу противника, за рішенням командира роти (взводу), “зв’язки” можуть виконувати різні за характером завдання;

- одній із “зв’язок” може бути відведена роль **маневрової групи** (наприклад, першій ”зв’язці”), а двом іншим - роль **вогневих груп** (другій та третій “зв’язці”);

- завдання **маневрової групи** полягає у тому, щоб, використовуючи складки гірської місцевості (місцеві предмети), зблизитися з противником на якомога меншу відстань, зайняти вигідне положення для атаки та у взаємодії із вогневими групами (вогневою групою) знищити його (чи захопити у полон);

- **вогневі групи** призначені для підтримки вогнем дій маневрової групи шляхом ведення прицільного вогню по виявленим вогневим засобам противника з постійною зміною вогневих позицій;

- атака противника здійснюється, як правило, наступним способом. Вогневі групи (або одна із них) відвертають увагу противника та сковують його дії на одному із напрямків, а, тим часом, маневрова група непомітно просувається на один із його флангів чи у тил;

- з виходом до об’єкту атаки, маневрова група осліплює димами та закидає противника гранатами і, у взаємодії із вогневими групами, одночасною атакою у фланг чи тил знищує його (захоплює в полон);

- з метою забезпечення стійкого і прихованого управління та підтримання постійної взаємодії між особовим складом “зв’язок”, підрозділу, встановлюються додаткові сигнали управління, які подаються жестами рук, свистками, положенням зброї, тощо.

3. Завдання, прийоми та способи дій військовослужбовців у складі “зв’язки” щодо дій на гірсько-лісовій місцевості в обороні:

- при діях в обороні, склад “зв’язок” може бути таким, як і у наступі;

- кожному військовослужбовцю вказуються 2-3 вогневі позиції, які необхідно змінювати після декількох черг (пострілів) та сектори стрільби-основний і додатковий, які повинні перекриватися не менше ніж на 10-15 градусів (170-250 тисячних), створюючи зону суцільного вогню; сектор обстрілу для кулеметника в обороні - до 120 градусів, для автоматника до 40 градусів;

- щоб зменшити ймовірність знищення БМП (БТР) та танків вогнем ПТКР, для кожної одиниці бойової техніки обладнуються 1-2 укриття (за зворотними схилами висот, у ярах, у лісі, тощо).

Кожній бойовій машині призначаються 2-3 вогневі позиції (на найбільш небезпечних напрямках наступу противника). При цьому, із кожного укриття необхідно готувати вихід на вогневі позиції не менше ніж по двох маршрутах.

Таким чином: виконання службово-бойових завдань у гірсько-лісовій місцевості вимагає від особового складу високої дисциплінованості, великої фізичної витривалості, сили волі, спостережливості; уміння орієнтуватися в горах; безстрашності, високого почуття військового товариства; знання характеристик гірського рельєфу; уміння прогнозувати погоду і переборювати різні гірські перешкоди; твердих знань і виконання правил страхівки і самострахівки; дбайливого відношення до особистого і колективного гірського спорядження та вмілого його використання, а також використання тактики дрібних підрозділів і в першу чергу “зв’язок”.

УДК 355.4

Лейко А.Ю., курсант 254 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Радіонов Г.О., заступник начальника кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, , підполковник.

СПОСОБИ УТОЧНЕННЯ ЗОБРАЖЕННЯ МІСЦЕВОСТІ НА ТОПОГРАФІЧНИХ КАРТАХ

Орієнтування на місцевості є однією з важливих умов забезпечення життєдіяльності і успішного виконання поставлених завдань. Через війну, людську діяльність і, навіть, внаслідок природних процесів, образ землі безупинно змінюється. Це спричиняє те, що видані карти перестають відповідати дійсності. Даний фактор досить сильно впливає на виконання завдань особовим складом Національної гвардії України. На сьогоднішній день військові структури України користуються картами, які були складені, ще у 1974 році.

Розбудова української держави, розвиток виробництва, різноманітність господарської діяльності викликає загальну потребу подальшого поліпшення картографічного забезпечення, моделюванні природних та суспільних процесів, прогнозуванні наслідків освоєння території та використання природних ресурсів, проведенні наукових досліджень, вирішенні прикладних завдань та виконання поставлених завдань військовослужбовцями Національної гвардії

України. Все це потребує сучасної, повної, достовірної, точної інформації про навколишнє середовище, стан його компонентів, взаємодію та взаємозв'язок природних і соціально-економічних об'єктів. Одним із джерел такої інформації є топографічна карта, яка є зменшеною образно-знаковою моделлю відповідної території. Укладаючи основу державного картографічного фонду і маючи властивості комплексного відображення території, топографічні карти повинні бути високоякісними та сучасними, що обумовлює необхідність їх постійного вдосконалення.

Для складання або оновлення топографічних карт використовують ряд заходів а саме:

- камерального виправлення по аерофотознімках з наступним польовим обстеженням;
- виправленням у полі, прийомами інструментальної та мензульної зйомки;
- виправлення (складання) за картографічними матеріалами більших масштабів, які є результатом нових зйомок чи відновлення.

Оновлення карт з допомогою мензульної зйомки роблять лише для великомасштабних карт і планів. Оновлення прийомами мензульної зйомки може здійснюватися як виняток у тих ділянках, які не покриті аерофотознімками.

Одним з основних способів відновлення карт є виправлення (складання) за картографічними матеріалами більших масштабів, які є результатом нових зйомок чи відновлення.

Виправлення карт за аерофотознімками виконується:

- по фотопланам, складеним за матеріалами нової аерофотозйомки (використовується лише для великомасштабних карт і планів);
- по аерофотознімках з допомогою універсальних приладів (СПР, СД тощо.);
- по аерофотознімках з допомогою найпростіших приладів проектування, ричажного пантографа і пропорційного циркуля (для виправлення окремих елементів змісту карти).

УДК 355.422.21: 519.172.3

Гребенюк О.О., курсант 224 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України;
Горєлишев С.А., доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПЛАНУВАННІ МАРШУ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В ході виконання службово-бойових завдань (СБЗ) [1], у тому числі з охорони громадського порядку під час проведення масових заходів, припинення масових заворушень у населених пунктах, підрозділи Національної гвардії (НГ) України завжди повинні бути готовими до здійснення маршу та перевезень [2].

У теперішній час розвиток конфліктних ситуацій стає все більш динамічним і своєчасно реагування на них буде залежати від швидкості проведення маневру силами та засобами. Тому удосконалення процесу планування маршу є одним з важливих напрямків розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення службово-бойової діяльності НГ України [3].

Якість здійснення маршу в будь-яких умовах визначається здатністю командирів і штабів при його плануванні враховувати вплив різноманітних характеристик місцевості, приймати найкращі для даних умов рішення. Стислі терміни і великий обсяг інформації, який необхідно при цьому обробляти, ставлять все більш жорсткі вимоги до роботи штабів. Тому для вдосконалення процесу планування та здійснення маршу частин та підрозділів НГ України і підвищення ефективності роботи штабів необхідно розробляти нові підходи до його організації з урахуванням особливостей місцевості.

Показником якості при плануванні передислокації частин та підрозділів НГ України вважається ефективність здійснення маршу в умовах, що склалися, з мінімальними втратами, за мінімальний час. Методики використання геопросторової інформації (інформації, яка визначає просторове місцезнаходження і характеристики природних і штучних об'єктів на місцевості [4]) для визначення раціональних маршрутів пересування частин та підрозділів сухопутних військ приведені у [5,6].

Теоретичною основою для розробки алгоритмів та програм пошуку раціональних маршрутів пересування сил і засобів є відомі алгоритми пошуку найкоротших шляхів в графах [7].

Для пошуку оптимального маршруту можна сформулювати наступну систему критеріїв [8,9].

Критерій 1. В умовах, коли рухомий об'єкт пересувається в районі, де відсутня небезпека зустрічі з противником, оптимальним маршрутом є той, що забезпечує найменший час пересування.

Критерій 2. В умовах, коли рухомий об'єкт пересувається в районі, де існує велика небезпека його зустрічі з противником, а час руху не обмежений, оптимальним маршрутом є той, що забезпечує найменшу ймовірність його зустрічі з противником.

Критерій 3. В умовах, коли рухомий об'єкт пересувається в районі, де існує велика небезпека зустрічі з противником, а час руху обмежений, оптимальним маршрутом є той, що забезпечує найменшу ймовірність зустрічі його з противником при умові, що час пересування не перевищить директивно заданого.

Критерій 4. В умовах, коли час пересування в районі обмежений, а автомобільна техніка дозволяє підтримувати задану швидкість переміщення на всіх типах доріг, оптимальним маршрутом є той, що забезпечує мінімальну відстань переміщення.

Критерій 5. В умовах, коли рухомий об'єкт пересувається в районі, де існує велика небезпека блокування певних ділянок мережі доріг, оптимальним маршрутом є той, що забезпечує найменшу ймовірність його блокування противником. Якщо ймовірності блокування противником кожного з двох маршрутів однакові, то більш доцільним з них є той, що забезпечує менший час пересування.

Для автоматизації процесу планування та організації маршу підрозділів та частин необхідно мати відповідний розрахунковий та програмний механізм для оптимізації маршрутів пересування сил і засобів на місцевості за різними критеріями. Досягти якісного планування маршу можна за рахунок використання у військової справі сучасних геоінформаційних технологій.

В Україні останнім часом цьому питанню приділяється досить велика увага. У рамках науково-дослідних і прикладних робіт [10-12] проводилися дослідження з розробки системи активної нейтралізації впливу фізико-географічних факторів на ефективність пересування військ. Створено низка програмних продуктів, наприклад "Аргумент", "Панорама", які за допомогою цифрових карт місцевості здійснюють пошук найкоротших шляхів між обраними точками. Однак повний алгоритм розрахунку маршу части та підрозділу в цих програмах не реалізований.

Відповідно до запропонованого алгоритму на базі геоінформаційної системи (ГІС) НГ України "Інструмент", яка створена у Національній академії Національної гвардії України, розроблено програмний засіб, що дозволяє проводити розрахунок маршу підрозділу з урахуванням основних його елементів.

Вирішення цієї задачі має дві складові: перша – підготовка даних та побудова мережі доріг, друга – вибір раціонального маршруту на даному тактичному фоні [13]. Дороги у ГІС “Інструмент” відповідно до українського класифікатора представлені окремим шаром карти. Кожна ділянка дороги являє собою лінійний об’єкт. Кінці цих об’єктів відповідають перехрестям, поворотам доріг, змінам дорожнього покриття, кількості смуг тощо, тобто будь-яким змінам інформації в класифікаторі. Крім того, карта представлена набором номенклатурних листів, і на краях кожного листа карти з’являються додаткові розриви відрізків доріг.

Таке представлення інформації, коли всі ділянки дороги являють собою окремі відрізки, не придатне для вирішення задачі пошуку раціонального маршруту переміщення об’єктів, тому що ці відрізки не з’єднані між собою. Необхідно побудувати мережу доріг, яка може бути представлена у вигляді ненаправленого графа. Основна відмінність мережі доріг полягає в тому, що вона має впорядковане й однозначне розташування вершин графу. У мережі доріг вершинами графу є вузли, що виникають при наступних умовах:

- початок і кінець окремої дороги;
- зміни покриття дороги, кількості смуг, або інших параметрів, що впливають на швидкість пересування по даній ділянці дороги;
- перехрестя доріг.

При побудові мережі доріг необхідно алгоритмічно вирішувати два основних завдання: прийняття рішення про з’єднання дотичних відрізків і відшукування невідмічених перетинань доріг. Побудову мережі доріг доцільно провести один раз для всієї території України, а врахування обмежень на пересування по обраних типах доріг (оперативну тактичну обстановку: блокування проїзду (обвалення моста, завал на дорозі); несприятливі ділянки для проїзду (радіаційне зараження, несприятлива кримінальна обстановка, тощо)) робити за допомогою фільтрації.

По побудованій мережі доріг провадиться пошук раціонального маршруту на даному тактичному фоні за допомогою відповідного розрахункового механізму.

Даний програмний засіб дозволяє проводити розрахунок як основного, так і резервного маршруту, причому жодна ділянка резервного маршруту не збігається з ділянками основного маршруту.

Таким чином, використання мережі доріг у сукупності з математичними методами розрахунку дозволяє визначити оптимальний за обраним критерієм маршрут руху та значно знизити часові витрати у порівнянні з “ручним” розрахунком. Це дозволяє підвищити оперативність та точність прийняття рішень.

УДК 351.7

Рижак О.Г., курсант 213 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Поцебін І.С., начальник курсу факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

**РОБОТА КОМАНДИРА ЩОДО ПІДГОТОВКИ СИЛ І ЗАСОБІВ ДО
ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ**

У вирішенні питань підготовки сил і засобів до виконання бойових та спеціальних завдань, що стоять перед Національною гвардією України, важливе місце належить бойовій підготовці (БП).

Особливості виконання Національною гвардією України задач, які характеризуються безперервністю несення бойової служби за повсякденних умов, готовністю до дій за надзвичайних обставин, у воєнний час, ускладнюють навчання військовослужбовців, підрозділів і штабів, породжують труднощі та проблеми, які диктують необхідність постійно вдосконалювати стиль роботи командирів і штабів.

Якісне, повне та своєчасне виконання завдань бойової служби неможливе без необхідних умінь, знань та практичних навичок, які здобуваються військовослужбовцями саме у ході бойової підготовки.

Безпосереднім організатором та керівником бойової підготовки у підрозділах є командир. Він здійснює планування бойової підготовки на місяць і тиждень, організує проведення занять, здійснює контроль за виконанням планів та програм бойової підготовки, особисто проводить заняття та веде облік її результатів у підрозділі. Тому від рівня знань та ступеня підготовки командира підрозділу вирішувати ці завдання у визначній мірі залежить і якість бойової підготовки окремих військовослужбовців та підрозділу в цілому, і як слідство здатність підрозділу виконувати завдання службово-бойової (бойової) діяльності. Система бойової підготовки в цілому здійснює своє функціонування під впливом зовнішніх чинників, до яких належать вимоги щодо бойових можливостей Національної гвардії України, що визначаються умовами внутрішньої та зовнішньої воєнної безпеки та рівень фінансування процесів бойової підготовки військ, що визначається умовами соціально-політичного та економічного становища в державі. Головною метою функціонування системи бойової підготовки є досягнення високого рівня підготовки особового складу. Отже, робота командира підрозділу Національної гвардії України щодо планування бойової підготовки, це достатньо складний і багатогранний процес, що вимагає постійного вдосконалення умінь та знань з метою підвищення рівня якості виконання службово-бойових завдань, покладених на підрозділи Національної гвардії України.

УДК 355.35

Слободицький В.В., курсант 213 навчальної групи факультету № 1 (командно-штабного), солдат,

Гребенюк А.Є., заступник начальника курсу факультету № 1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, капітан.

**ПОРЯДОК РОБОТИ КОМАНДИРА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПІДРОЗДІЛОМ**

На тактико-спеціальних заняттях особовий склад в обстановці, максимально наближеній до реальної, удосконалює підготовку до дій в у різних умовах обстановки. Проводяться такі заняття з метою досягнення бойової злагодженості підрозділів і вдосконалення у підлеглих практичних навичок дій чатових, начальників військових нарядів і варт, командирів відділень і взводів у складі взводу, відділення.

Сутність тактико-спеціального заняття полягає в тому, що в процесі його проведення керівник й ті, хто навчається, практично відпрацьовують порядок виконання завдань бойової служби в обстановці, яка безперервно розвивається й максимально наближена до реальних умов виконання бойових завдань, вдень та вночі в будь-яку погоду. При необхідності окремі прийоми (дії) на тактико-спеціальних заняттях можуть відпрацьовуватись так само, як і на тактико-стройових.

Основними методами навчання на тактико-спеціальних заняттях є практична робота і вправа (тренування). Заняття проводяться на навчальних або діючих об'єктах, які перебувають під охороною, а також на місцевості, що прилягає до них. Противник (злочинці) позначається цілями, макетами, також можуть призначатися спеціальні військовослужбовці із засобами імітації.

Важливішим обов'язком командирів усіх ступенів є ретельна організація і підготовка занять. Це складний і трудомісткий процес, який вимагає від них кропіткої роботи, творчості, методичного досвіду та відповідних теоретичних знань. Залежно від того, наскільки старанно і всебічно вони підготовлені, настільки повчально, цікаво і методично грамотно будуть проведені заняття.

Підготовка тактико-спеціальних занять включає такі заходи:

1. уточнення або визначення вихідних даних;
2. особиста підготовка до занять керівника та особового складу;
3. вибір і підготовка району (місця) проведення занять;
4. вибір і підготовка імітаційних та інших матеріальних засобів.

Перед початком керівник зобов'язаний перевірити готовність підрозділу до заняття, а саме:

- 1) проконтролювати наявність особового складу та його зовнішній вигляд;

- 2) перевірити зброю;
- 3) перевірити знання підлеглими заходів безпеки;
- 4) оглянути бойові й навчальні патрони, гранати, імітаційні засоби;
- 5) перевірити наявність та справність засобів матеріального забезпечення;
- 6) перевірити засвоєння підлеглими вивченого матеріалу та якість
- 7) виконання завдання, поставленого на самостійну роботу.

Таким чином, безпосереднім організатором та керівником тактико-спеціального заняття є командир. Саме від рівня знань та ступеня підготовленості командира підрозділу залежить якість та ефективність проведення тактико-спеціального заняття, а особовий склад має можливість практично відпрацювати ввідні за напрямками підготовки максимально наближені до виконання завдань службово-бойової діяльності.

УДК 355.4

Сорока В.Д., курсант 215 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Антонець В.В., кандидат військових наук, доцент, заступник начальника факультету №1 з навчальної роботи - начальник навчальної частини, полковник

ОБГРУНТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ СПОСОБІВ ДІЙ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

На даний час увага більшості науковців прив'язана до оцінки бойових можливостей підрозділів під час виконання завдань різного типу, але як відомо з воєнної історії, перевага в бойових можливостях не завжди являлась вирішальним чинником при веденні бою. Значну роль відіграло застосування нових способів дій, визначення яких є досить складним завданням. Особливої важливості це питання набирає в разі виникнення нестандартних ситуацій, що вимагає від командирів всіх ланок оперативного прийняття важливого рішення щодо порядку та прийомів застосування сил та засобів.

Сучасна воєнна наука для обґрунтування прийняття рішення командиром, оперує, в основному, оцінкою бойових можливостей підрозділів та частин в певних видах бою. Що стосується способів дій в нестандартних ситуаціях (пошуково-ударні дії) та варіантів їх вибору, які дозволяють виконувати завдання наявними силами та засобами, то вони розглядаються лише як рекомендації після визначення бойових можливостей.

Теорія та практика підготовки пошуково-ударних дій підрозділів та частин НГУ показує, що цілі таких дій не можуть бути чітко сформульовані

внаслідок того, що активною стороною, яка протистоїть військам є незаконні збройні формування мета та характер дій яких заздалегідь достовірно невідомі. Тому командир, що в таких умовах формулює завдання щодо проведення пошуково-ударних дій, намагається з максимальною повнотою попередити всі можливі негативні наслідки таких дій. Отже, спосіб дій повинен відповідати певним критеріям і його вибір є багатокритеріальною задачею, вирішення якої є доволі складним завданням. Тому вибір способу пошуково-ударних дій зводиться до пошуку компромісного рішення, що зазвичай носить інтуїтивний характер.

УДК 355.511.43 – 531.7

Шуминський В.С., курсант 245 навчальної групи курсу №4 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Овчаренко В.В., начальник факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ МЕТОДИК ОЦІНКИ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗАГОНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Підрозділи спеціального призначення НГУ відповідно до існуючих директивних документів залучаються до виконання завдань, які передбачають ведення бойових дій.

Підготовка військовослужбовців підрозділів спеціального призначення для виконання завдань проводиться за спеціальною програмою.

Для перевірки окремого військовослужбовця, підрозділу спеціального призначення використовуються відомі методики оцінки рівня навченості та готовності до виконання завдань за призначенням.

В цих методиках можливості, знання, вміння й навички бійців для визначення їх готовності до виконання завдань оцінюються в балах («5», «4», «3», «2»), що не дозволяє знайти оцінки очікуваних значень показників ефективності виконання бойових завдань таких, як математичне очікування:

- числа звільнених заручників;
- числа затриманих (ліквідованих) терористів;
- числа вражених військовослужбовців підрозділу спеціального призначення.

Значення показників визначаються умовами і динамікою виконання завдань та можуть залежати від:

- часу виявлення противника спецназівцем в ході операції;
- тривалості кожного вогневого контакту;
- точності ведення вогню з стрілецької зброї;
- середнього значення величини промаху в ході ведення вогню;
- вірогідності враження спецназівця під час кожного вогневого контакту;
- кількості пострілів противника до його враження у ході вогневого контакту в операції;
- дисперсії перерахованих параметрів.

Тому виникла необхідність побудви моделей виконання бойових завдань, пошуку параметрів рівня підготовки військовослужбовців, які можна вимірюються та способів оцінки цих параметрів.

Висновок

Існуючі методики не передбачають можливості кількісної оцінки значень показників і параметрів рівня готовності військовослужбовців загону спеціального призначення до виконання бойових завдань за призначенням.

Для оцінки рівня готовності військовослужбовців необхідна розробка моделей виконання завдань за призначенням з явним використанням вимірювальних параметрів ступеня готовності військовослужбовців до виконання завдань, а також розробка методики оцінки цих вимірювальних параметрів в ході перевірки рівня готовності військовослужбовців загону спеціального призначення до виконання завдань за призначенням.

УДК 355.2

Перебийніс А.В., курсант 233 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, солдат.

Табуненко В.О., доцент кафедри підготовки студентів за програмою підготовки офіцерів запасу факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України кандидат технічних наук.

ВПЛИВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Ступінь реальної небезпеки сучасних технологій досить важко оцінити. Мобільний телефон вже став неодмінним атрибутом нашого життя і породив у суспільстві нескінченну дискусію про співвідношення шкоди і користі від використання цього досягнення сучасних технологій.

Базові станції мобільного зв'язку практично неможливо розмістити таким чином, щоб вони не шкодили здоров'ю наших громадян. Вони перевищують

допустиму потужність для забезпечення більшої зони покриття та обслуговування більшого числа клієнтів. Сплачуються великі штрафи, але станцій не зменшується, тому штрафи економічно обґрунтовані [1].

Мобільний телефон є передавачем, який несе потенційну небезпеку для нашого здоров'я. Панікувати причини немає, однак варто по можливості, захистити себе від потенційних проблем із здоров'ям. Адже тим і відрізняється людина від всього іншого живого світу, що вона може мислити і робити правильні або неправильні висновки.

Розглянемо основні проблеми, що пов'язані з використанням мобільного зв'язку?

– Британські і шведські лікарі стверджують, що мобільні телефони підвищують ризик захворіти на рак мозку [2].

– Шведським національним інститутом праці було проведено дослідження, і там дійшли висновку, що ті, хто користується мобільним телефоном досить інтенсивно, страждають від провалів пам'яті, головних болів і постійного відчуття сонливості [3].

– Німецькі вчені опублікували результати свого експерименту, з якого зрозуміло, що носіння мобільного телефону в кишені може на 30% знизити здатність чоловіка до відтворення потомства [4].

– За даними ВООЗ, користування мобільними телефонами більше години в день помітно погіршує зір і слух. Повинне в цих недугах пульсуюче електромагнітне поле [5].

– Англійські дослідники стверджують, що електромагнітні хвилі, що виходять з мобільних телефонів, руйнують імунну систему [5]. А людина, яка користується мобільним зв'язком, відповідно, починаємо частіше застуджуватися, швидше заражатися і довше хворіти.

Мобільний телефон обмінюється радіосигналами з найближчою станцією мобільного зв'язку. Поруч з нашим мозком знаходиться постійно діючий випромінювач мікрохвильової енергії. Потужність нашого телефонного апарату не настільки велика, щоб можна було в короткий час очікувати будь-яких патологій мозку, але незначна потужність сигналу "компенсується" тривалим часом знаходження цього джерела сигналу поруч з головним мозком [6]. Побоювання вчені висловлюють на підставі результатів численних дослідів, які проводилися як на тваринах, так і на людях.

Російські вчені вважають, що люди по-різному реагують на випромінювання від мобільних телефонів: наприклад, 15% користувачів його взагалі не помічають, у 70% включається захисний механізм, який знижує негативні наслідки, а ось решта 15% є дуже чутливими до електромагнітного випромінювання [7].

Універсального засобу захисту від електромагнітного випромінювання не існує, але є декілька порад, яких варто дотримуватися:

– При купівлі телефону, в першу чергу, дивіться не на бренд і кількість функцій. Подумайте про своє здоров'я і поцікавтеся частотними характеристиками і захищеністю телефону.

– Купуйте телефон з низьким рівнем SAR (Specific Absorption Rate). SAR показує максимальну питому потужність, що поглинає людське тіло при звичайній розмові по мобільному телефону. Максимальним безпечним рівнем SAR вважається 2,0 Вт/кг. У більшості сучасних мобільних телефонів цей рівень становить 0,5 - 1,0 Вт/кгц.

– Вибирайте телефон і оператора зв'язку, які забезпечать кращу якість зв'язку. Якщо якість низька (мало антен), не користуйтеся телефоном. При поганій якості зв'язку доза випромінювання - найбільша.

– Обмежуйте кількість і час розмов. При довгій розмові відчуваються вібрації, а телефон нагрівається.

– Використовуйте бездротову гарнітуру, це знизить долю випромінювань. Дротова гарнітура, навпаки, посилює негативні впливи.

– Підносьте телефон до вуха або надягайте навушники тільки після того, як натиснете кнопку із зеленою трубкою.

– Тримайте телефон подалі від себе. При будь-якій можливості розмовляйте по гучному зв'язку.

– Не користуйтеся телефоном у замкнутих просторах (ліфті, транспорті або автомобілі). Металева оболонка підсилює випромінювання.

– Не дозволяйте дітям користуватися мобільним телефоном. Вони не в змозі уявити його пагубний вплив.

Список використаної літератури:

1. Газета «День», стаття: «Культура», листопад, 2014 р.
2. Доклад Radiation Research Trust (Великобританія) і EMR Policy Institute (США).
3. <http://globalscience.ru/article/read/408/>
4. Daily Mail, стаття: Науковці знову заявляють про шкоду мобільних телефонів, листопад, 2011 р.
5. Газета «Сфера», 2010 р., листопад.
6. Vrednost.Ru Вредное воздействие мобильных телефонов
7. Shkolazhizni.ru Стаття : Вредны ли мобильные телефоны? 0/n-291

УДК 624.074

Чумак А.А., командир відділення 213 навальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, сержант.

Табуненко В.О., доцент кафедри підготовки студентів за програмою підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України кандидат технічних наук.

АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ НА УКРАЇНІ

Охорона праці це система збереження життя і здоров'я працівників в процесі трудової діяльності, що включає в себе правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні, лікувально-профілактичні, реабілітаційні та інші заходи. Вивченню питань охорони праці в її правовому регулюванні завжди приділялася серйозна увага. Вчені, інженери, лікарі, психологи, представники різних спеціальностей вивчають проблеми створення безпечних і нешкідливих умов праці. Адже саме в таких умовах людина здатна працювати високопродуктивно. Питання забезпечення умов праці завжди супроводжували розвиток цивілізації і людства.

Під виробничим травматизмом розуміють явище, що характеризується сукупністю виробничих травм. Виробнича травма - це травма, що вчинилася на виробництві внаслідок недодержання вимог з безпеки праці.

Основними причинами виробничого травматизму і профзахворювань є:

- старіння основних виробничих фондів, знос яких в окремих галузях промисловості досягає 70%;
- помітне скорочення обсягів профілактичного і капітального ремонту промислових будівель, споруд та обладнання;
- припинення розробок зі створення нової техніки і технології і технічного оновлення на цій основі;
- погіршення контролю технічної безпеки виробництв, в результаті руйнування галузевої системи управління охороною праці, скорочення служб охорони праці на підприємствах;
- погіршення забезпечення засобами індивідуального захисту, порушення надійності роботи засобів і систем колективного захисту робочих місць;
- ослаблення відповідальності роботодавців за стан і умови праці на підприємстві;
- зниження виробничої і технологічної дисципліни.

Аналіз нещасних випадків на Україні за 2016 рік дирекцією фонду соціального страхування зареєстрував 4766 (з них 364 зі смертельними наслідками).

У 2016 року у порівнянні з 2015 роком кількість страхових нещасних випадків збільшилась на 3,8% (з 4592 до 4766), а кількість смертельно травмованих осіб збільшилась на 1,1% (з 360 до 364).

Найбільше зростання кількості нещасних випадків на виробництві відбулося у Дніпропетровській області - на 97 випадків, або на 15,1%, Київській області - на 43 випадки, або на 24,9%, Харківській області - на 37 випадків, або на 18,7 %, Кіровоградській області - на 20 випадків, або на 35,1 відсотка.

Значне зниження страхових нещасних випадків відмічається у Закарпатській області - на 17,5% (з 40 до 33), Івано-Франківській області - на 16,5% (з 85 до 71), у Полтавській області - на 9,6% (з 187 до 169).

На підприємствах України травмовано 74,5% (3549) чоловіків та 25,5% (1217) жінок від загальної кількості травмованих по Україні.

Найбільше за 2016 рік травмувалося робітників таких професій: водіїв автотранспортних засобів, гірничих очисного забою, прохідників, слюсарів-ремонтників.

Найвищий рівень виробничого травматизму спостерігався среди працівників віком від 50 до 59 років (1210 осіб, що складає 25,4% від загальної кількості травмованих по Україні за 2016 рік).

Серед причин нещасних випадків переважають організаційні - 65,1% (3103), нещасних випадків через психофізіологічні причини сталося 22,8% (1088), а через технічні причини - 12,1% (575) нещасних випадків.

Найпоширенішими організаційними причинами стали:

- невиконання вимог інструкцій з охорони праці - 35,6% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1698 травмованих осіб);
- невиконання посадових обов'язків - 8,7% (414 травмованих осіб);
- порушення правил безпеки руху (польотів) - 6,1% (292 травмовані особи);
- порушення технологічного процесу - 3,0% (145 травмованих осіб).

Найпоширенішими психофізіологічними причинами стали:

- особиста необережність потерпілого - 13,2% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (628 травмованих осіб);
- травмування (смерть) внаслідок протиправних дій других осіб - 5,8% (278 травмованих осіб);
- інші причини - 3,3% (155 травмованих осіб).

Найпоширенішими технічними причинами стали:

- незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будинків, споруд, інженерних комунікацій, території - 4,1% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (196 травмованих осіб);
- інші технічні причини - 1,9% (89 травмованих осіб);
- незадовільний технічний стан засобів виробництва - 1,6% (76 травмованих осіб);

Секція № 1. Тактика дій та бойове забезпечення підрозділів Національної гвардії України

– конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва – 1,3% (60 травмованих осіб);

– недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимоги безпеки – 1,0% (48 травмованих осіб).

До основних подій, які призвели до нещасних випадків, відносяться:

– падіння потерпілого під час пересування - 21,7% (1032 травмовані особи від загальної кількості травмованих по Україні);

– дія рухом и таких, что обертаються, деталей, обладнання, машин и механізмів - 12,5% (594 особи);

– дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування - 8,0% (380 осіб);

– падіння потерпілого з висоти - 7,5% (358 осіб);

– навмісне вбивство або травма, заподіяна іншою особою, - 5,3% (251 особа);

– обвалені та обрушення породи, ґрунту тощо - 5,0% (236 осіб);

– падіння, обрушення, обвалені предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо – 4,4% (211 осіб).

До устаткування, використання якого найчастіше призводить до настання нещасних випадків, належить:

– автомобілі - 6,0% від загальної кількості травмованих по Україні (284 травмовані особи);

– автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузові-фургони, причепи, тролейбуси, автотранспортувачі, мотоцикли, велосипеди - 4,1% (195 осіб);

– устаткування гірничошахтне - 3,5% (166 осіб).

До основних травмонебезпечних галузей економіки та видів робіт відносяться:

– добувна промисловість и розроблення кар'єрів - кількість травмованих складає 21,3% від загальної кількості травмованих по Україні (1015 травмованих осіб, в т.ч. 32 - смертельно);

– транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність - 8,7% (415 травмованих осіб, в т.ч. 60 - смертельно);

– сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство - 8,2% (391 травмовано особа, в т.ч. 63 - смертельно). Кількість травмованих осіб у цих галузях складає 38,2% від загальної кількості травмованих по Україні.

Аналіз професійних захворювань у 2016 році у порівнянні з 2015 роком кількість професійних захворювань зменшилась на 9,1%, або на 161 профзахворювання (з 1764 до 1603). Найбільше зниження професійних захворювань відбулося у Сумській області – на 62,2% (з 90 до 34), Запорізькій області – на 36,8% (з 68 до 43), Донецькій області – на 31,3% (з 227 до 156),

Кіровоградській області – на 17,9% (з 78 до 64), Львівській області – на 3,8% (з 372 до 358).

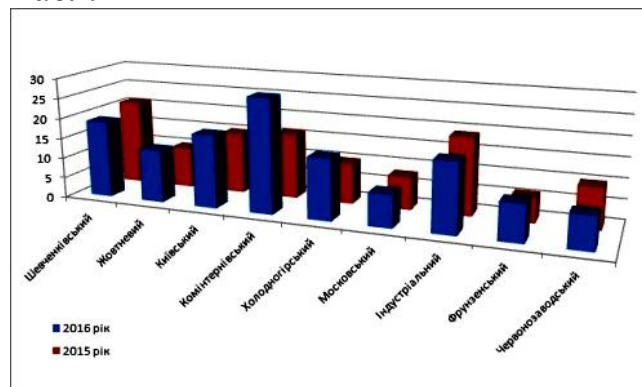
Кількість професійних захворювань збільшилась у Луганській області – на 29 випадків (з 19 до 48), Дніпропетровській області – на 6 випадків (з 714 до 720), Волинській області – на 5 випадків (з 84 до 89), Черкаській області – на 4 випадки (з 3 до 7), Житомирській, Закарпатській та Чернівецькій областях – на 1 випадок (з 15 до 16, з 0 до 1, з 0 до 1 відповідно).

Найбільша кількість професійних захворювань зареєстрована у: Дніпропетровській області (44,9%), Львівській області (22,3%) та Донецькій області (9,7%). Кількість потерпілих осіб, які отримали профзахворювання у цих областях, складає 76,9% від загальної кількості потерпілих по Україні, які мають профзахворювання.

У структурі професійних захворювань перше місце належить хворобам органів дихання – 42,8% від загальної кількості по Україні (686 випадків). На другому місці - захворювання опорно-рухового апарату (радикулопатії, остеохондрози, артрити, артози) – 39% (625 випадків). Третє місце за вібраційною хворобою – 8,7% (139 випадків), четверте за хворобами слуху – 3,5% (56 випадків).

У місті Харків, станом на 01.01.2017 року аналіз виробничого травматизму показує, що на підприємствах міста Харкова кількість нещасних випадків має тенденцію зростання: у 2014 році — 164 випадків, 2015 рік — 114, 2016 рік – 135 випадків . Порівняльний стан виробничого травматизму по районах м. Харкова у 2015 -2016 роках приведен в табл.1.

Табл.1

Найбільше зростання виробничого травматизму спостерігається по Комінтернівському – на 12 випадків та Холодногірському – на 5 випадків, на 3 випадки – Жовтневий, Київський та Фрунзенський районам м. Харкова. Кількість потерпілих у нещасних випадках по районах наведена в табл.2.

Табл.2

	Шевченківський	Жовтневий	Київський	Комінтернівський	Холодногірський
2016 рік	21	13	18	29	15
2015 рік	33	10	17	16	12
	Московський	Індустріальний	Фрунзєнський	Червонозаводський	
2016 рік	8	17	9	9	
2015 рік	8	19	7	10	

Всього травмовано у 2015 році – 132 особи, 2016 – 139 осіб.

Підприємства міста Харкова, які мають найбільшу кількість потерпілих у страхових нещасних випадках у звітному періоді наведено в таблиці 3.

Табл.3

	Кіл-сть потерпілих у 2016 році	Кіл-сть потерпілих у 2015 році	Динаміка
Регіональна філія «Південна залізниця» ПАТ «Українська залізниця»	5	0	+5
ДП "Завод ім. Малішева"	8	4	+4
КП "Міськелектротранссервіс"	3	0	+3

Виходячи з проведеного аналізу необхідно зазначити, що стан ринку праці України характеризується такими проблемами, як недостатній рівень організації умов праці, втрата трудових навичок кваліфікованих кадрів внаслідок впровадження гнучких виробничих систем, що працюють під контролем електронно-обчислювальних машин, дисплейної техніки, форми адаптації людини до яких не вивчені, погіршення якісних характеристик робочих місць, недостатнє введення в дію нових робочих місць неадекватність структури і форм професійної підготовки і перепідготовки кадрів вимогам сучасного ринку праці; складна ситуація щодо організації умов праці для окремих соціально-демографічних груп населення (молоді, жінок, інвалідів і т.д.) недоліки системи дотримання норм трудового законодавства щодо режиму і охорони праці окремих груп працюючих.

Використана література:

1. Статистичні дані - Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань за 2016 рік. www.social.org.ua/activity/stat.
2. Профілактика нещасних випадків - Фонд соціального страхування. www.social.org.ua/activity/profilactika.
3. Аналіз страхових нещасних випадків на виробництві та профзахворювань за 2015 рік www.social.org.ua/view/5456.

УДК 355.4.1

Демянішен М.С., курсант 2 відділення 255 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, солдат.

Король І.Л., заступник начальника курсу №4 по роботі з особовим складом факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, майор.

ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА МІСЦЕВОСТІ

Вивчення та оцінка місцевості під час прийняття рішення являють собою з'ясування характеру її елементів та їх впливу на розташування і дії своїх підрозділів і противника. У висновках з оцінки місцевості командир вирішує, якою мірою вона впливає на виконання поставленого завдання, і визначає заходи, які необхідно здійснити для того, щоб найбільш повно використати умови місцевості.

Підрозділи сухопутних військ, спеціальні, тилові і інші підрозділи по різному залежать від місцевості, ставлять до неї свої вимоги стосовно прохідності, маскування, спостереження і ведення вогню. Тому командири різних підрозділів одні і ті ж елементи місцевості вивчають й оцінюють із різних точок зору вирішуючи при цьому питання про можливість та способи застосування в даних умовах своїх бойових засобів.

Процес вивчення місцевості розвивається у певній послідовності: починається з читання карти і супроводжується аналізом різних факторів бойової обстановки в результаті вивчення та оцінки місцевості і закінчується пошуком найбільш ефективних способів вирішення СБЗ внаслідок висновків, зроблених у заключній частині вивчення місцевості за картою.

Читання карти – уявлення реальної місцевості за графічним зображенням.

Вивчення місцевості – виявлення властивостей місцевості з метою вирішення будь-якого СБЗ.

Заключна частина (висновки) – визначення вигідних варіантів використання сприятливих властивостей місцевості та заходів щодо обмеження її негативного впливу. При цьому треба брати до уваги обставини, що склалися, підготовку особового складу, ТТХ бойової техніки та інші фактори.

Основний принцип вивчення місцевості – від загального до детального. Щоб отримати загальне уявлення про місцевість, необхідно оцінити її топографічні елементи і визначити тип місцевості за рельєфом, різновид місцевості, ступінь пересіченості і огляду, заселеність регіону, густоту, клас та напрямок дорожньої мережі.

Після цього детально вивчають окремі елементи і тактичні властивості місцевості, користуючись наступними правилами:

- місцевість вивчають стосовно конкретно поставленого бойового завдання.
- в обороні ОВО місцевість вивчають спочатку у розташуванні противника, а після цього в своєму районі; у пошуку – навпаки.
- місцевість вивчають і оцінюють не тільки “за себе”, але і “за противника”.
- місцевість вивчають безперервно, з урахуванням погоди, часу доби і пори року.

Під час вивчення тактичних властивостей місцевості у першу чергу вивчають ті властивості, які є найбільш важливими в даних конкретних умовах і можуть суттєво вплинути на характер подальших дій.

Таким чином питання, які розглядаються мають безпосередньо практичне значення у професійній діяльності командира підрозділу Національної гвардії України, тому що здатність командира використовувати для вивчення і оцінки місцевості топографічні карти та аерознімки, правильно враховувати тактичні особливості місцевості – це та основа, на яку опирається висока польова виучка військ.

УДК 355.02

Комар М.В., курсант 2 відділення 264 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, солдат.

Дорофєєв А.С., начальник курсу №1 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, майор.

ПОРІВНЯЛЬНІ ОЗНАКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ ТА СИЛ ПРАВОПОРЯДКУ ЄВРОПИ ЩОДО УЧАСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Історія Національної гвардії України, а також завдання, які ними виконувались протягом всього періоду існування, свідчить, що війська, незалежно від їх адміністративного статусу в системі правоохоронних органів країни, завжди відігравали важливу роль, а також мили свої завдання, вносили свій вклад у забезпечення національної безпеки держави.

Роль Національної гвардії в забезпеченні національної безпеки впливає з їх статусу, який визначений Законом України « Про Національну гвардію України».

На сьогоднішній день Національна гвардія України є спеціальним військовим формуванням держави, призначеним для забезпечення безпеки суспільства і

держави та захисту прав і свободи людини і громадянина, а також для виконання інших завдань, що вимагають постійної оперативної готовності та підвищеної мобільності.

Національна Гвардія України виконує функції у забезпеченні обороноздатності та воєнної безпеки України шляхом участі у територіальній обороні та сприяння в охороні державного кордону.

Останнім часом активізувались міжнародні відносини за участі Національної гвардії з представниками подібних правоохоронних формувань іноземних країн, які також є суб'єктами забезпеченням безпеки своїх держав.

Таким чином, на сьогоднішній день Національна Гвардія України є одним із елементів системи національної безпеки держави, які щоденно виконують нагальні державні завдання. При цьому, на наш погляд, подальший розвиток Національної гвардії повинен базуватися з урахуванням вже наявного позитивного досвіду розвитку Національної гвардії України та кращих зразків створення правоохоронних та військових формувань країн Європи.

УДК 355.4.1

Кізян Р.В., начальник курсу №4 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, майор;

Легкоступ Д.Ю., курсант 3 відділення 215 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, солдат

ВПЛИВ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРОНЕЗАХИСТУ НА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТА БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Після появи у середині 70-х років минулого століття бронежилетів та щитів на озброєнні правоохоронців, форми та способи їх використання майже не змінилися. Зараз згідно наказом МВС України №729 від 30.06.2004 на оснащення органів та підрозділів МВС України надійшли нові моделі засобів індивідуального броне захисту, а також фактично зняті старі моделі. Конструкції бронежилетів, шоломів, щитів та щитків змінилася, зміни стосуються також і форменого одягу, переносимо екіпіровки, озброєння, способів несення служби правоохоронцями і т.д. Назріла необхідність удосконалити порядок носіння засобів індивідуального броне захисту (ЗІБ).

Носіння бронежилета знижує функціональні особливості кожної людини. На думку 30% опитаних працівників поліції, БЖ заважає виконувати нахили, 24% -

вільно плазувати, 25% - присідати, 3% - піднімати руки, 6% - бігти, 12% - користуватися зброєю.

Врахування тактико-технічних характеристик ЗІБ під час використання їх у службово-бойовій діяльності було формальним. Наприклад, у нормативній літературі час носіння броне куртки *Міраж*, маса якої 12 кг, складає дві години. Нами проводився постановчий експеримент, який спростував це твердження. Під час не інтенсивних, середніх навантажень працездатність учасників експериментів стрімко починала знижуватися після 30-35 хвилин, а при інтенсивних діях після 8 – 10 хвилин. Тому для визначення часу носіння ЗІБ необхідно передбачати низку факторів: маса, зручність конструкції, інтенсивність фізичного та психологічного навантаження, температура навколишнього середовища, наявність опадів і т.д.

З початку нами було розглянуто вплив цих складових окремо один від одного. Наприклад, зручність конструкції визначалася за рахунок зміни амплітуди рухів у ЗІБ у порівнянні з рухами, які виконувалися без засобів захисту. Визначалися характеристики ряду бронежилетів: Панцир Універсал, Панцир-3-95, Горіх, Корсар-1, ЖЗТ-71М. По деяких вправах зниження амплітуди сталося на 2-35,6%. Найгірше виконувалися нахили у бік та повороти тулубу. Цей факт необхідно враховувати при проведенні оперативних дій, насамперед: переслідування та затримання підозрюваного, вогневий контакт, рукопашний бій.

Були отримані цікаві результати і по іншим експлуатаційним факторам ЗІБ щодо впливу їх на працівника поліції. Так, при інтенсивних фізичних вправах у курсантів різко знижувалася працездатність при використанні бронежилетів більш ніж 9 кг.

Дослідження експлуатаційних характеристик ЗІБ зайняло окреме місце, було проведено 8 різних експериментів, де встановлювалося не тільки результати проведення експериментів але і визначалися фізіологічні показники (частота серцевих скорочень, верхній та нижній артеріальний тиск, температура тіла, динамометрія) учасників експериментів та їх почуття. Для проведення цих експериментів була розроблена комп'ютерна програма для діагностування реакції та уваги до і після експериментів. В результаті було отримано цікавий факт на фізіологічні та психологічні показники людини в залежності від інтенсивності навантажень різні моделі бронежилетів та шоломів впливають з різним ефектом, навіть якщо вони мають приблизно однакову масу. Наприклад, бронежилети Панцир-3-95 та Панцир-3-95М мають приблизно однакові тактико-технічні характеристики, а ось вплив на людину при однакових навантаженнях різний. Так, під час бігу на 1000 метрів показники бронежилету Панцир-3-95М були кращим (результат бігу – 1,2% частота серцевих скорочень – 2,3%, верхній артеріальний тиск – 11.1%, нижній артеріальний тиск – 3.5%,

динамометрія та температура тіла – майже не змінилися). Тому доцільно провести дослідження, які б встановили перелік засобів індивідуального броне захисту для кожного виду діяльності, з урахуванням особливостей виконання покладених на працівника правоохоронних органів задач.

Основним висновком після проведеного аналізу результатів стало необхідність розробки методики дослідження експлуатаційних властивостей бронежилетів та встановлення експлуатаційних показників для кожної моделі бронежилета. Це дасть змогу використовувати бронежилети з максимальною ефективністю і з мінімальним негативним впливом на працездатність та стан здоров'я працівників поліції. Для цього нами планується провести низку експериментів дослідження комплексу технічних та експлуатаційних характеристик бронежилетів.

УДК 355.4.1

Щербина Я.О., курсант 3 відділення 265 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, солдат.

Гончаров Є.І., начальник курсу №9 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

МОДЕЛЬ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УГРУПУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Події кінця 2013 року та теперішнього часу призвели до кризового становища у державі. Як наслідок, влада була вимушена перейти до силових фаз – проведення антитерористичної операції (АТО). Були залучені правоохоронні органи, військові формування, у тому числі з'єднання, частин та підрозділів Національної гвардії. Під час проведення спеціальних операцій з'явилися проблемні питання, у тому числі питання матеріального забезпечення.

З'єднання, частини та підрозділи Національної гвардії України щоденно виконують покладені на них службово-бойові завдання (СБЗ), визначені чинним законодавством. Якість та успішність виконання поставлених завдань залежать від багатьох факторів. Матеріальне забезпечення створює передумови для успішного виконання задач за призначенням.

Метою матеріального забезпечення є своєчасне забезпечення військ необхідною кількістю озброєння і військової техніки, боєприпасів, продовольства, вимірювальної техніки військового призначення, пально-мастильних матеріалів, продовольства, речового, військового майна, інших видів матеріальних засобів та підтримання їх в готовності до застосування у виконанні СБЗ.

Матеріальне забезпечення – вид забезпечення військ, який містить комплекс заходів з накопичення до встановлених норм запасів матеріальних засобів і своєчасного забезпечення ними військ; збереження та підтримання цих засобів у стані, який забезпечує своєчасне приведення їх у готовність до застосування (використання за призначенням); освоєння особовим складом озброєння і військової техніки, своєчасного відновлення їх при пошкодженні; підготовки експлуатації і відновлення шляхів сполучення; здійснення перевезення всіма видами транспорту; задоволення побутових потреб військ.

Управління матеріального забезпечення військ, керівництво діями сил та засобів матеріального забезпечення полягають в цілеспрямованій діяльності командирів, штабів, з'єднань, частин, заступників командирів з тилу та озброєння, начальників служб, інших органів управління з підтримки бойової готовності військ шляхом своєчасного забезпечення їх необхідною кількістю матеріальних засобів, підготовки частин та підрозділів матеріального забезпечення до роботи в умовах воєнного часу, ефективного застосування в операціях, а також узгодження їх дій при виконанні поставлених завдань.

Розробляється модель оцінки впливу елементів матеріального забезпечення на ефективність виконання службово – бойових завдань військовими частинами Національної гвардії України. Вихідними даними для створення моделі є реальний процес проведення антитерористичної операції на сході України. Модель буде відрізнятися від класичних форм забезпечення тим, що під час несення бойової служби на блок- постах особовий склад організовує всебічне матеріальне забезпечення самостійно, практично автономно.

Модель дозволить визначити вплив та можливість успішного виконання службово-бойових завдань військовими частинами при визначеному рівні забезпечення.

УДК 355.4.1

Федоров Р.С., курсант 1 відділення 245 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, мол.сержант.

Завада І.В., заступник начальника курсу №4 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, капітан.

ФОРМИ І МЕТОДИКИ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Специфіка завдань, які виконує Національна гвардія України, вимагає добре налагодженої системи підготовки особового складу. Головний її принцип – надавати знання, формувати вміння та навички, необхідні для виконання

службово-бойових завдань у мирний і воєнний час. На сучасному етапі з огляду на соціально-політичні умови, особливості завдань, появу нового озброєння, бойової техніки цей принцип набуває іншого змісту. Підготовка військ повинна бути практичною і конкретною.

Для вирішення завдань тактичної (тактико-спеціальної) підготовки Національної гвардії України застосовуються різноманітні методи навчання. Це викликане, по-перше, тим, що універсального методу, придатного для навчання різних категорій військовослужбовців, штабів, підрозділів і частин Національної гвардії України, немає і бути не може. По-друге, різна за своїм характером, хоча і єдина мета навчання опанування знань, умінь, навичок та злагодження військ і штабів – досягається застосуванням різних засобів. По-третє, різноманітність методів обумовлена неоднаковістю джерел, з яких воїни Національної гвардії України черпають свої знання: це і слово командира, і приклад товариша, і службово-бойова діяльність військ. По-четверте, сам характер діяльності тих, кого навчають, і тих, хто навчає, у ході занять навчань різний.

У процесі тактичної (тактико-спеціальної) підготовки Національної гвардії України застосовуються такі основні методи навчання: усне викладення, обговорення матеріалу, який вивчається, показ, вправа (тренування), практична робота й самостійна робота.

Вибір методу визначається метою навчання, категорією і складом аудиторії, рівнем підготовки командирів (начальників), характером матеріалу, який вивчається, та умовами, у яких здійснюється тактична підготовка військовослужбовців Національної гвардії України. Перевага при цьому надається меті навчання.

Так, якщо на занятті поставлені три найбільш загальні мети: дати військовослужбовцям нові знання і добитися їх глибокого засвоєння, виробити у підлеглих вміння, закріпити знання і сформувати навички, то для їх досягнення бути застосовані різні методи.

Досягнення першої мети потребує переважно таких методів, як усне викладення, показ, обговорення матеріалу, що вивчається, і самостійна робота; другої – показ і вправа; третьої – самостійна робота, вправа (тренування) і практична робота.

Форма навчання (вид заняття) являє собою сукупність певним чином організованого застосування методів у процесі вивчення навчального матеріалу. Форма навчання відображає умови, у яких здійснюється навчання, специфіку діяльності підлеглих і командирів під час проведення занять.

Кожній формі навчання притаманні певні основні методи навчання:

- лекції – усне викладення матеріалу;
- семінару обговорення матеріалу, що вивчається;

- тактико-стройовому заняттю – тренування;
- тактико-спеціальному заняттю – практична робота і т.п.

Крім основних методів навчання, у кожній формі дуже часто застосовується ще декілька методів, але їх роль допоміжна.

Порушення цього положення може ускладнити досягнення поставленої навчальної мети. Так, наприклад, при виконанні групових вправ основним методом навчання є тренування і, крім того, застосовуються пояснення і показ. Якщо в ході заняття основну увагу приділяти не вправі, а їх вченню або показу, у підлеглих не будуть у потрібній мірі вироблятися відповідні вміння. Зміниться й форма навчання, мова піде про показне або групове заняття. Ось чому, у залежності від того, теоретичну чи практичну підготовку забезпечують та або інші форми навчання, прийнято об'єднувати їх у споріднені групи.

УДК 355.4.1

Турчинова Д.В., курсант 2 відділення 264 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії національної гвардії України, солдат;

Прозванюк О.В., заступник начальника курсу №9 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, ст.лейтенант

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОТРІБНОГО ОБСЯГУ ТА СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В сучасних умовах оборона покликана давати найбільш ефективні рішення сучасних воєнно – економічних завдань захисту держави від будь-яких посягань ззовні, а також швидкої локалізації внутрішніх конфліктів та забезпечення стабільності в країні. До того ж, слід постійно дбати про гідне місце України в системі міжнародної безпеки. Одним з найважливіших критеріїв, що характеризує прагнення держави забезпечити необхідні умови розвитку збройних сил та інших військових формувань, підтримання стану їхньої бойової готовності в належному стані, є рівень оборонних видатків та їхній розподіл за ключовими показниками: на утримання особового складу, на навчання та бойову підготовку військ, на розвиток озброєння, військової техніки та інфраструктури.

Протягом останніх семи років видатки на потреби внутрішніх військ не перевищували щорічно половини від нормативної потреби і становили 21,0 % - 47,7% [1]. З навчанням Національної гвардії України (НГУ) та її використанням для виконання бойових завдань на південному сході країни фінансове забезпечення потреби військ різко зросло,

щовідповідаєрозумілимобставинам. При поверненні до мирного часу заново буде необхідно вирішувати питання прогнозування потрібного обсягу та структури видатків для НГУ.

Таблиця 1 – Раціональна структура видатків на оборону зарубіжних країн, що утримують збройні сили у боєготовому стані, в сучасних умовах

Види видатків на оборону	Доля видатків, %
Утримання військовослужбовців	28
Бойова підготовка та матеріально – технічне забезпечення	37
Закупівля ОВТ	17
НДДКР	14
Інші видатки	4

Запропоновано використати цю структуру як базову для визначення укрупненої оцінки потрібних річних обсягів фінансування у мирний час на НГУ в цілому, та за окремими статтями витрат. При цьому застосовується метод структурної аналогії [3]. За базову, приймається стаття витрат – утримання військовослужбовців. У цьому випадку витрати, що потрібні на утримання НГУ у цілому $S_{нгу}$ визначимо за формулою:

$$S_{нгу} = (C_{уос} \div K) \times 100,$$

Де $S_{нгу}$ – витрати, що потрібні на утримання особового складу на прогнозований рік;

K - питома вага $C_{уос}$ у величині $S_{нгу}$, % (визначається за табл. 1).

Обсяги фінансування за іншими статтями витрат після розрахунку $S_{нгу}$ визначається з урахуванням долі відповідних видатків наведених у табл. 1.

Таким чином, функціонування силових структур є принциповою основою реалізації політики національної безпеки держави. Серед комплексу проблем цієї сфери в Україні однією з найголовніших є проблема забезпечення належного рівня фінансування силових структур. Запропонований підхід дозволяє досить обґрунтовано прогнозувати потрібний обсяг та структуру видатків Національної гвардії України в умовах мирного часу.

УДК 355.1

Острижний О.В. слухач магістратури 716 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

РОЗВИТОК СПОСОБІВ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ (НГУ) НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ГРУП У АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Бойові дії в сучасних умовах носять яскраво виражений осередковий характер, основний акцент в яких робиться на застосуванні артилерії, авіації і автономних тактичних груп в цілях здійснення контролю за населеними пунктами, ресурсами і транспортними комунікаціями, і поєднують класично-асиметричні способи дій. Специфіка військових дій на сході України показала, що регулярні бойові дії стали підмінятися серією локальних сутичок, інтенсивність і тривалість яких визначалися ресурсними можливостями іррегулярних збройних формувань, що протистояли об'єднаним угрупованням.

Досягнення тактичного успіху діями ротних, батальйонних і бригадних (полкових) тактичних груп, що поєднують загальновійськові дії з протитанковими, протиповітряними, протидесантними діями. Розвиток форм і способів ведення бою є наслідком безперервного вдосконалення засобів збройної боротьби, зміни поглядів дій противника на ведення бойових дій і вдосконалення організації військ, можна визначити цілий ряд тенденцій розвитку тактики (рис. 1).

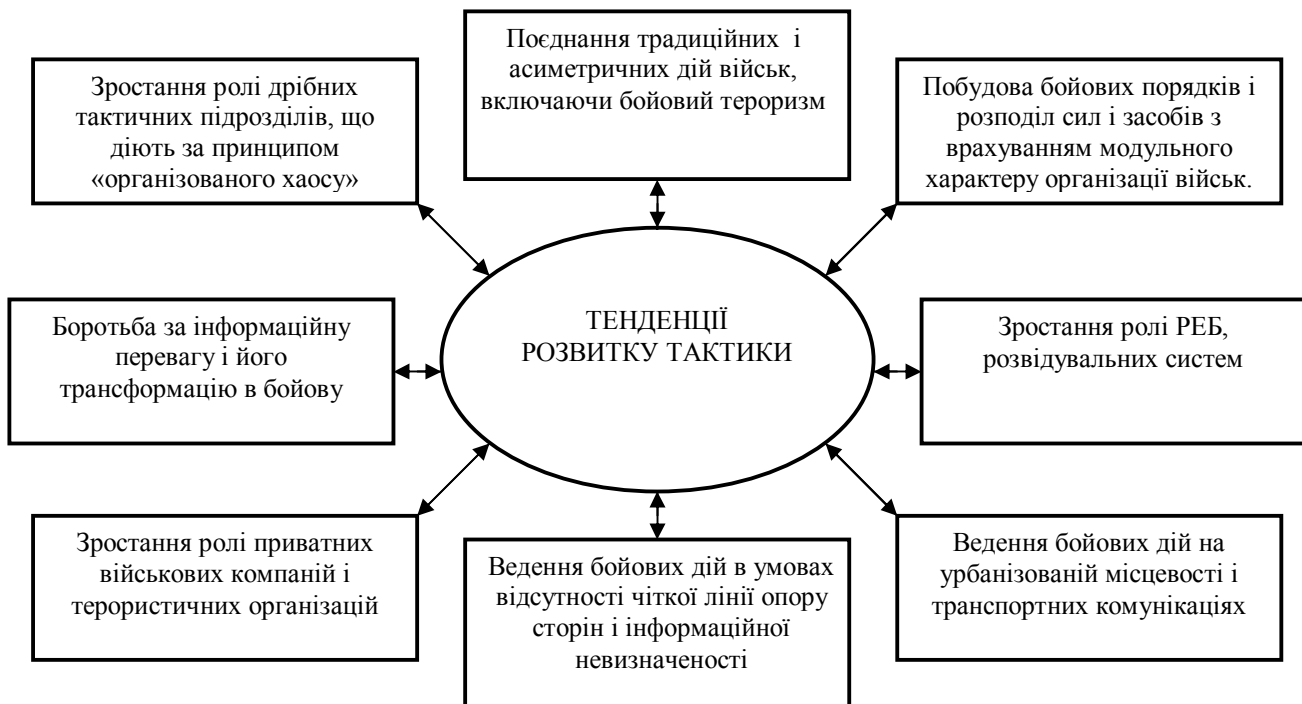

Рис 1. – Основні тенденції розвитку тактики

УДК 351.743 (477)

Косяк О.Г., слухач магістратури факультету №1 (командно - штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Луговський І.С., доцент кафедри службово-бойового застосування військових частин НГУ факультету №1 (командно - штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

АНАЛІЗ БОЙОВОГО ДОСВІДУ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ НА БЛОКПОСТАХ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

Блокпост займає одне із провідних місць серед бойових порядків ешелону ізоляції в зоні проведення АТО та є основною формою позицій підрозділів НГ України, що виконують службово – бойові завдання на сході країни.

На основі аналізу міжнародних збройних конфліктів та отриманого бойового досвіду підрозділів Національної гвардії України в зоні АТО, отримано наступні результати:

1. Доцільно об'єднати в єдину систему блокпост із взводним або ротним опорними пунктами, залежно від чисельності особового складу, озброєння, військової техніки, приданих сил, які виділені для оборони ділянки місцевості, дороги, населеного пункту, тощо. Для цього на дорозі (або на перехресті доріг, біля в'їзду до населеного пункту) обладнується блокпост, а на узбіччі (або позаду) від нього, залежно від місцевості – ВОП або РОП зі всіма фортифікаційними елементами. Такий об'єднаний БП дасть змогу стійко тримати оборонний бій та якісно здійснювати контрольно – пропускний режим.

2. Порядок обладнання, кількість сил та засобів підсилення блокпостів залежить від їх місцезнаходження в ешелонах побудови бойових порядків в зоні АТО. Таким чином, у першому ешелоні побудови бойових порядків військ доцільно обладнувати БП в поєднанні із ВОП або РОП та не обмежуватись розташуванням їх на основних автомагістралях і шляхах до населених пунктів, де зосереджені НЗФ. Оборонна смуга має посилюватися бронегрупами і засобами ППО, що буде значно ускладнювати діяльність НЗФ щодо прориву, оточення і знищення такого посиленого БП. Блокпости другого ешелону виконують основні притаманні їм функції: режимно-обмежувальні та контрольно-пропускні. Проте є ризики проникнення до цих блокпостів ДРГ або прориву основних сил противника оборони першого ешелону. Тому на такі блокпости залежно від обстановки доцільно додавати засоби підсилення: бронетехніку, артилерію, зенітні кулеметні установки і т. ін.

Крім того, вважаємо, для покращення якості здійснення пропускного режиму на блокпостах додатково можуть встановлюватися:

– відеокамери із функцією запису, при в'їзді (виїзді) на (з) блокпосту з виводом зображення до старшого блокпосту, що покращить якість несення служби особовим складом, та стане своєрідною доказовою базою під час нестандартних ситуацій при несенні служби;

– переносні службові ноутбуки із базами даних осіб причетних до створення терористичних організації ЛНР та ДНР, що дасть змогу значно скорити час перевірки підозрілих людей.

Сил і засобів для боротьби з НЗФ, як правило, вистачає. Отже, від правильного розміщення усіх фортифікаційних споруд на підступах до блокпостів, чіткої і грамотної організації несення бойової служби, буде залежати ефективність виконання службово – бойових завдань військовослужбовцями НГУ.

УДК 331.103

Шульга Є.В. слухач 715 навчальної групи, факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, майор.

Луговський І.С. доцент кафедри службово-бойового застосування військових частин, факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОГО (БОЙОВОГО) ЗАВДАННЯ ПАТРУЛЬНИМ ПІДРОЗДІЛОМ В СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ

З метою стабілізації обстановки у Південно-Східному регіоні держави, подолання терористичних загроз та збереження територіальної цілісності Указом Президента України від 14.04.2014 № 405 уведено в дію Рішення РНБО від 13.04.2014 "Про невідкладні заходи щодо подолання терористичних загроз і збереження територіальної цілісності України", з підписанням якого фактично було розпочато проведення антитерористичної операції (АТО).

Правовою основою участі підрозділів та військових частин НГУ у проведенні АТО, є - призначення, завдання НГУ та основні функції що викладені у Законі України "Про Національну гвардію України" від 13 березня 2014 року та Законі України "Про боротьбу із тероризмом" від 20 березня 2003 року із змінами у 2014 році.

Відразу після підписання Указу "Про невідкладні заходи щодо подолання терористичних загроз і збереження територіальної цілісності України" було розпочато розгортання об'єднаного угруповання НГУ, до складу яких першочергово увійшли військові частини з охорони громадського порядку та підрозділи спеціального призначення.

Отже головна роль щодо організації та виконанні завдань покладалась на НГУ.

На цьому етапі підрозділи НГУ виконували такі завдання, як:

- пошук та ліквідація блокпостів сепаратистів;
- недопущення поширення діяльності НЗФ на інші території;
- забезпечення контролю територій, на яких розгортаються сили АТО;
- організації блокування осередку дислокації НЗФ (на той час – м. Слов'янськ).

Виконання цих завдань, на початковому етапі ускладнювалось тим, що особовий склад патрульного батальйону до виконання зазначених завдань раніше не залучався, досвіду набутого раніше не було. Наявних сил та засобів, які були в патрульному підрозділі не давали змоги забезпечити виконання завдань самотійно. Тому практично всі завдання виконувались переважно особовим складом НГУ за підтримки сил і засобів ЗСУ. Особовий склад патрульного підрозділу складався в переважній кількості з військовослужбовців строкової служби, який залучався до виконання службово-бойових (бойових) завдань, а саме завдань по пошуку та ліквідації блокпостів сепаратистів, недопущенню поширення діяльності НЗФ на інші території.

Підготовка особового складу строкової служби, який залучався до виконання завдань по пошуку та ліквідації блокпостів сепаратистів була на недостатньому рівні. Особовий склад патрульного підрозділу, який залучався до виконання завдань до несення служби на блокпостах здобував свої навички саме під час виконання завдань.

Одним із елементів операції блокпосту стали спеціальні військові дії, які проводилися за рахунок сил блокпосту, а саме ізоляційно-обмежувальні, розвідувальні пошукові, ударно-вогневі і рейдово-штурмові дії, направлені на розгром НЗФ. Поява даної форми тактичних дій була обумовлена тим, що під час виконання бойових завдань традиційні види бою вже не охоплювали весь зміст збройного протистояння з формуваннями противника.

Військово-маневрені групи створювались за рахунок десантно-штурмового взводу аеромобільної бригади ЗСУ для вирішення самотійних, раптово виникаючих задач в ході бою, боротьби з невеликими мобільними групами НЗФ.

Ударно-вогневі групи створювались, як правило, у складі рейдових, обхідних, штурмових груп. Їх основу склали танкові екіпажі та бронегрупи НГУ, які були на блокпосту, що забезпечувало єдність вогневого удару.

Протидиверсійні групи створювались для боротьби з терористичними групами НЗФ - прочісування ("зачистки") в населених пунктах, лісосмугах ("зеленках") і при блокуючих діях.

Golubok M., Associate Professor of Faculty tactics №1 (command and staff) of the National Academy of the National Guard of Ukraine, Lt.Colonel.

Vitvitskiy V., 2 branch commander of 213 academic faculty №1 (command and staff) of the National Academy of National Guard of Ukraine, Sgt.

CURRENT ISSUES OF ARMY REFORMING TO NATO STANDARDS

Cooperation between Ukraine and NATO is developing very strongly, although there are some questions. The main of them relates to compliance with NATO standards. To unify the armed forces of the 28 NATO member states there are adopted the so-called standardization agreements (STANAG), which allow the most effective exercise joint control of capabilities of the armed forces, joint operations and missions, combat training, equipment armies, development and production of weapons and military equipment.

The reforming of the army according to NATO standards is very relevant theme for Ukraine, and today, in war - especially. This is the process, in which will increase the combat capability of our armed forces, and with it - the defense of the whole country. Implementation of NATO standards in combat training and the training of officers and sergeant's staff will enable to significantly raise the level of combat readiness of the Ukrainian army. It will allow not only to learn a tremendous experience of the best armies in the world, but also to achieve compatibility with them. Interoperability - it is primarily proficiency in English, the practical use of the Alliance adopted doctrines and procedures, and then implementing logistical standards, particularly in arms.

The transition to NATO standards is not a panacea for all the problems that have accumulated in the army during its existence. But with their reasonable implementation, with using the experience and assistance of the Alliance, they will definitely help to create in Ukraine a truly combat-ready force capable of defending their country.

З М І С Т

Іванченко А. О., Репринцева М.О., Заєць І.О. Обґрунтування залежності для визначення комплексного показника боєготовності військової техніки	4
Савін А.А., Молчанов А.А., Недоторканність дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами національної гвардії України.....	5
Олещенко А.І., Орлова К.О., Кравченко Я.В., Особливості орієнтування на місцевості під час виведення розвідувальних підрозділів в тил противника.....	7
Нестеренко О.О., Сазонтов Б.А., Основні тенденції зміни або розрахунку нових коефіцієнтів бойової ефективності та вдосконалення методики розрахунку бойових можливостей вновстворених або реорганізованих підрозділів НГУ.....	9
Павіцький В.О., Петрушко П.В., Визначення показників ефективності підрозділів спеціального призначення НГУ при веденні контрдиверсійних дій.....	10
Пащенко В.В., Пушкар О.В., Військова фортифікаційна споруда з контейнера для захисту особового складу	12
Пашуба А.С., Четверкин А.В., Оборона морського узбережжя	14
Карпенко С.І., Носенко І.В., Порядок дій підрозділу, що потрапив у засідку.....	15
Онопрієнко О.С., Загуменний В. В. Визначення необхідної чисельності особового складу національної гвардії України для виконання спеціальних завдань з ліквідації наслідків техногенного характеру при руйнуванні гідроелектростанції	16
Лисенко О. В., Малихін В.Ю. Завдання, місце і роль оцінки противника у процесі прийняття рішення на бій	18
Ковальов І.В., Нестер С.І., Тактика дій національної гвардії України при веденні боротьби з незаконними збройними формуваннями.....	21
Ліходій О.В., Плотніков І.А., Особливості інформаційної підготовки військовослужбовців національної гвардії України до виконання спеціальних та бойових завдань.....	22
Євсєєв В.О., Ткачук Д.Ю., Можливі шляхи удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України з урахуванням світового досвіду.....	24
Романюк В.А., Лейко А.Ю., Застосування методу мережевого планування бойовою підготовкою в підрозділах Національної гвардії України.....	25

З М І С Т

Башкатов Є.Г., Кошелевич О.П., Боротьба з безпілотними літаючими апаратами під час виконання бойових завдань.....	26
Стародубцев С.О., Волощук М.А., Аналіз змісту роботи командира підрозділу з організації бойової підготовки роти оперативного призначення у період профілактичного відпрацювання регіонів держави.....	28
Фалько С.А., Гуменний В. О., Воєнно-історична робота та формування воєнного професіонала	29
Халеп В. В., Семененко О.С., Особливості ведення бойових дій у гірсько-лісовій місцевості.....	30
Лейко А.Ю., Радіонов Г.О., Способи уточнення зображення місцевості на топографічних картах.....	32
Гребенюк О.О., Горелишев С.А., Гіс-технологій при плануванні маршруту частин національної гвардії України.....	34
Рижак О.Г., Поцєбін І.С., Робота командира щодо підготовки сил і засобів до виконання бойових та спеціальних завдань.....	37
Слободицький В.В., Гребенюк А.Є., Порядок роботи командира щодо організації та проведення тактико-спеціальних занять з підрозділом	38
Сорока В.Д., Антонєць В.В., Обґрунтування показників ефективності способів дій угруповання Національної гвардії України при проведенні антитерористичної операції.....	39
Шуминський В.С., Овчаренко В.В., Аналіз існуючих методик оцінки рівня готовності військовослужбовців загону спеціального призначення НГУ до виконання бойових та спеціальних завдань.....	40
Перебийніс А.В., Табуненко В.О., Вплив мобільного зв'язку на здоров'я людини.....	41
Чумак А.А., Табуненко В.О. Аналіз стану виробничого травматизму в Україні.....	44
Демянішен М.С., Король І.Л., Вивчення та оцінка місцевості.....	49
Комар М.В., Дорофєєв А.С., Порівняльні ознаки Національної гвардії та Сил правопорядку Європи щодо участі у забезпеченні громадської безпеки.....	50
Кізян Р.В., Легкоступ Д.Ю., Вплив експлуатаційних характеристик засобів індивідуального бронезахисту на військовослужбовця під час виконання спеціальних та бойових завдань.....	51
Щербина Я.О., Гончаров Є.І., Модель матеріального забезпечення угруповання Національної гвардії України.....	53
Федоров Р.С., Завада І.В., Форми і методики тактичної підготовки особового складу Національної гвардії України.....	54

З М І С Т

Турчинова Д.В., Прозванюк О.В., прогнозування потрібного обсягу та структури видатків національної гвардії України.....	56
Острижний О.В. Розвиток способів дій підрозділів Національної гвардії України (НГУ) на основі досвіду застосування тактичних груп у антитерористичної операції.....	58
Косяк О.Г., Луговський І.С., Аналіз бойового досвіду несення служби на блокпостах та рекомендації щодо її покращення.....	59
Шульга Є.В., Луговський І.С., Особливості виконання службово-бойового (бойового) завдання патрульним підрозділом в стабілізаційних діях.....	60
Golubok M., Vitvitskiy V., Current issues of army reforming to NATO standards.....	62

Для нотаток

*Підсумкова науково-практична конференція
курсантів, слухачів та студентів. 21 березня 2017 р., м. Харків*

**ПІДСУМКОВА НАУКОВО ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ**

Секція 1

**“Тактика дій та бойове забезпечення підрозділів
Національної гвардії України”**

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп'ютерна верстка: *О.В.Бондаренко*

Формат 60x84/16 Ум. друк. арк. 3,95 Тираж 50 прим. Зам. № 316

Видавець і виготовлювач Національна академія Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків, 61001
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.